NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 138 | Łódź, Wtorek, 16 czerwca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, דינסטאג פ׳ קרח כ״ו סיון תרצ״ו | 14-טער יאהרגאנג

פעראנטווארטליך פאר אדזשיוואל

זענען געמאכט געווארען די יודען פון פשיטיק

סענסאציאנעלע ערקלערונגען אויף דער נעכטיגער זיצונג אין ראדאמער פראצעס

איינדרוקען

היינט איז ווידער געווען א טאג פון אליבי־עדות. פאר'ן געריכט זענען אדורכגעגאנגען עטליכע צעהנדליגע פויערימלעך, וועלכע האבען געהאלפען אויפווייזען די אונשולד פון די קריסטען, וועלכע זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באנק. אבער ווי אין די ערשטע טעג פון די אליבי־עדות זענען אויך די נעכטיגע ערקלעהרונגען געווען פול מיט סתירות און מ'האט די עדות געכאפט אויף פשוטע ליגענס.

די די נאאיווע פויערימלעך קענען זיך נישט אין עצה געבען מיט דעם קרייץ־פארהער, כל־זמן מ'רעדט אליין דאס, וואס מ'האט זיי אויסגעלערנט, גייט אלץ נאך מיט א סדר, אבער שטעלט מען נאר עטליכע פראגען, שווימט דער אמת ארויס פון מויל אויפ'ן וואסער. זיי ווייסען גארנישט, האבען נישט געזעהן און נישט געהערט.

יעדער פון זיי הויבט אן מיט דעם פזמון, אז יודען האבען געשלאגען נעבּיך די פויערים און איינער פון די דאזיגע עדות האט זיך נעכטען אנגעדריקט, האבען די „יודען זיך שוין לאנג געגרייט צו א מלחמה מיט די פאליאקען“.

א זעהר וויכטיגער מאמענט אין פראצעס איז די יודען זענען געווען די נעכטיגע ערקלערונגען פון דעם לייטער פון אויספארשונגס־אמט אין ראדאם, מיקע, וועגען דעם, ווי אזוי ס'איז געקומען צו די געשעהענישען. דער עדות האט אויפגעוויזען אין זיינע רייד די טראגישע איבערלעבענישען פון פשיטיקער יודען, וועלכע האט זיך געמוזט אין דער וואהנזיניגער ענדעקישער אגיטאציע, זען קיין ייד האט זיך מעהר נישט געקענט ווייזען אין דארף אריין און ווען ס'איז נישט איבערגעקליבען געווארען אין קיין שום מיטלען נישט צו דערלאזען יודען מעהר צו האנדלען און פערדינען. די דאזיגע אקציע האט דערפיהרט דערצו, וואס מען האט זיך שפעטער שוין נישט בעגנוגענט נאר מיט אגיטירען, רעדען און העצען, נאר מ'האט אנגעהויבן בענוצען פויסטען, אייזענס, דרענגער העק און רעוואלווערען, מ'האט געהאקט שויבען, דעמאלירט וואוינונגען, גערויבט און געמארדעט.

די אליבי־עדות זאגען אבער „יודען האבען געשלאגען פויערים, יודען האבען אנגעזאגט מלחמה“. אבער ווער בעהמט שוין ערנסט די רייד פון די אליביסטען? דוכט זיך, אז קיינער נישט מעהר.

ווייטערדיגע אליבי־עדות

דער ערשטער עדות אין היינטיגען טאג איז געווען וולאדזימיעזש אידזיקאווסקי. ער האט געדארפט פעסטשטעלען דעם אליבי פון אנגעקלאגטען קאנטשיק. ער האט אבער נישט וואס צו זאגען און האלט, אז דעם 9־טען מערץ איז אין פשיטיק געווען פילשטענדיג רוהיג...

אדוו. מארגאליס פעסטשטעלט: ארחיטיצעדארען און געריכט די טעלעפאנאגראמען און טע־לעגראמען, וואס זענען געגאנגען פון פשיטיק אין דער סטאראסטווע קיין ראדאם, פרי מען זאל פון דארט הערגעהן וואס ס'איז פארגעקומען אין פשיטיק.

דער ענטקעגישער אדוואקאט לינדעמאן זעגט פאר ארויסצורופען נאך איין אליבי־עדות, א געוויסע זאפיא וואזשטשאק.

דאס געריכט בעשליסט נאכצוקומען די פארדע־רונג פון אדוו. מארגאליס און אויך די פאדערונג פון אדוו. לינדעמאן.

דאן קומען א רייה עדות, וועלכע מען כאפט בסדר אויף ליגענס, און זייערע ערקלערונגען זענען פול מיט סתירות.

דער עדות אנטאני פראט, א פאטער פון דעם פער שולדיגטען, ערקלערט, אז בעת די אונרוהען אין פשיטיק, האבען די אנגעקלאגטע ברידער קאשולא געארבייט ביי איהם אין דער סטאלעריי.

פראקוראר: צי האט איהר זיהן נישט ארויס־געשיקט פון וואָרמע צו אייך א בריעף?

עדות: יא.

פראקוראר: וואס איז געווען געשריבען אין דעם בריעף?

עדות: איך האב נישט געלייענט.

דער עדות וואוגשיק האדף פעסטשטעלען דעם אליבי פון דעם אנגעקלאגטען דאנקיעוויטש. ער זאגט, אז יודען האבען געשלאגען פאליאקען און האבען זיך שוין לאנג געגרייט צו א מלחמה מיט אונז פאליאקען. דאס, וואס דער יודישער עדות שוך האט בעשולדיגט דאנקיעוויטשען איז א ליגען.

פראקוראר: פון וואנען ווייסט איהר, אז שוך האט בעשולדיגט דאנקיעוויטש'ן?

עדות: א פאליציאנט האט מיר געזאגט.

פראקוראר: ווער איז דער פאליציאנט?

עדות: איך קען איהם נישט, דער קאמענדאנט קען איהם.

דער עדות סטאניסלאוו שמיאלעק ערקלערט, אז דער אנגעקלאגטער האנקיעוויטש האט נישט אנטייל גענומען אין די אונרוהען.

פראקוראר: צי האט האנקיעוויטש געהאלטען א שטעקען אויפ'ן פשיטיקער מארק?

עדות: כ'האב נישט געזעהן.

פראק.: און איהר האט חעמאלס געהאט א שטעקען מיט זיך?

עדות: יא, איך האב געהאט.

פראק.: **צי האבען אויך פויערים געשלאגען יודען?**

עדות: אפשר.

דאן שטעלט זיך צום עדות־פולפיט דער שעף פון אויספארשונגסדאמט אין ראדאם קאם. יאמיצקע.

די יודען פעראנטווארטליך פאר אדזשיוואל

פארזיצער: צי איז די יודישע דעלעגאציע פון פשיטיק, וועלכע איז געקומען קיין ראדאם, געווען נאר ביים סטאראסטע צי אויך ביים וויצע־סטאראסטע? (ווי בעקאנט איז דער ג. ראדאמער וויצע־סטאראסטע א יוד).

עדות: די דעלעגאציע איז געווען נאר ביים סטאראסטע.

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

מיטוואך — אנ'איבערברוך־טאג אין א״י

שטרענגע פעראָרדענונג, אז די אראבער זאלען עפענען זייערע געוועלבער

ערב גרויסע דעמאנסטראציעס

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

אין חיפה איז היינט ארויסגעגעבען געווארען פעראָרדנונג, אז די אראבישע סוחרים זאלען מארגען עפענען די געוועלבער. אויב נישט וועלען קעגען זיי אנגעווענדעט ווערען שטראף־סאנקציעס.

דער „הבקר“ שרייבט, אז דער אראבישער שטרייק ווערט פארענדיגט ווערען היינטיגען מיטוואך, נאך די גרויסע דעמאנסטראציעס, וועלכע וועלען אין דעם טאג פארקומען אין גאנצען לאנד. די אראבער ווילען דעם דאזיגען טאג מאכען די גרעסטע אנשטרענגונגען פון זייער אקציע.

דער טעראר בושעוועט נאך אלץ

אראבער צווישען זיך. — באמבעס, שיסערייען, אנפאלען

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

דער היינטיגער אפיציעלער קאמוניקאט מעלדעט, אז ס'איז פארגעקומען א שלאכט צווישען מאהאמעדאנישע און קריסטליכע אראבער אין יפו. 2 אראבער זענען פארוואונדעט געווארען. איינער שווער און איינער לייכט.

דער קאמוניקאט גיט אבער נישט איבער, אויף וועלכען באדען די שלאכט איז פארגעקומען.

אין אלטשטאט אין ירושלים האבען די אראבער געווארפען א באמבע, וועלכע האט נישט אויפגעריסען. קיינער האט נישט געליטען.

די אראבער האבען געווארפען א באמבע אויף א יודישען האטעל אין חיפה.

ס'זענען ארעסטירט געווארען 2 אראבער. ביי איינעם האט מען געפונען א באמבע אין האנט.

ס'איז אויך געווארפען געווארען א באמבע אויף א יודיש הויז, אין קיבוץ נשר, אין יאדזור. קיינער האט נישט געליטען.

אין עכו איז געווארפען געווארען א באמבע אויף דער פאליציי־סטאציע.

ס'זענען פארגעקומען אנפאלען אויף כפר־סבא און בית־וגן, ווי אויך אויפ'ן סאנאטאריום אין בית־וכרם.

די טעראריסטען האבען בעשאסען א יודישען לאסט־אויטא, וואס איז געגאנגען פון חיפה קיין יאדזור. צוויי יודישע שאפערען זענען לייכט פארוואונדעט געווארען.

ס'איז אויך בעשאסען געווארען אנ'אויטא פון דער רוטענבערג־געזעלשאפט, וואס איז געגאנגען פון יפו קיין רמלה. קיינער האט נישט געליטען.

נעבען נתניה איז פארניכטעט געווארען א פרדס פון הונדערט דונאם. דער אראבישער שומר און זיין ברודער, וועלכע האבען זיך ענטקעגען געשטעלט די אנפאלער, זענען צושלאגען געווארען דורך די טעראריסטען.

זייער וועכטער־הייזעל איז אונטערגעצונדען געווארען.

רעגירונגס־אקציע געגען דער טעראר־אגיטאציע

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

פון אמאן (הויפט־שטאט פון עבר־הירדן) ווערט מיטגעטיילט, אז די רעגירונג האט אנגענומען אנ'אקציע געגען דער אגיטאציע וואס ווערט געפיהרט מיט דער כוונה צו העצען די בעדואינער.

די אגיטאטארען ווערען דעפארטירט פון לאנד.

פערשארפט דער אויסנאהם־צושטאנד אין שכם און טול כרם

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

אין שכם און טול־כרם איז פערשארפט געווארען דער אויסנאהם־צושטאנד. אין שכם געפינען זיך 800 זעלנער.

וואוקאפ טרייסט די פערוואונדעטע יודען

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

דער הויך־קאמיסאר וואוקאפ האט היינט בעזוכט די יודישע פערוואונדעטע אין הדסה־שפיטאל. ער האט אויסגעדריקט זיין טיפען בעדויערן צוליב די געשעהענישען און געזאגט, אז ס'איז פארהאן א האפנונג, אז די לאגע וועט זיך פון איצט פערבעסערן.

דער געזונד־צושטאנד פון די פערוואונדעטע יעקב גערסאן, משה קרויט און בן־יהודה איז ווייטער א זעהר ערנסטער.

בריטישע פאליציאנטען

אנשטאט דער יודיש־אראבישע וואך

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

די יודיש־אראבישע וואך צווישען יפו און תל־אביב איז בעזייטיגט געווארען.

ס'זענען אוועקגעשטעלט געווארען בריטישע פאליציאנטען.

אויף א ליניע פון 800 מעטער

פארמעלע שלאכט צווישען אראבער און ענגלישען מיליטער

ס'מיליטער האט געשאסען פון קוילענווארפערס

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

וועגען היינטיגען אנפאל פון אראבישע טעראריסטען אויף כפר־סבא, טיילט מען מיט פאלגענדע פרטים: ס'איז פארגעקומען א פארמעלע שלאכט צווישען די אראבער און מיליטער. די שיסעריי האט זיך געצויגען אויף א ליניע פון 800 מעטער. דאס מיליטער האט זיך בענוצט מיט קוילען־ווארפערס.

נאך א שיסעריי פון א האלבער שעה זענען די טעראריסטען געצוואונגען געווארען זיך צוריקצוציהען.

פון דער יודישער זייט און פון דער זייט פון ענגלישען מיליטער, זענען נישט פארהאן קיין שום קרבנות.

די פארלוסטען פון די אראבער זענען נישט בעקאנט, ווייל זיי נעמען שטענדיג מיט זייערע פארוואונדעטע און טויטע.

וואהלען אין די יודישע קהלות

אין די קלענערע — דעם 30 אויגוסט, און אין די גרעסערע — דעם 6 סעפטעמבער

וו א ר ש א, 15. (טעלעפאניש)

נעכטען איז ארוים א פעראָרדענונג פונ'ם בילדונגס-מיניסטער שוויענטאָסלאַווסקי וועגען די וואהלען אין די קהלות, וועלכע וועלען פארקומען: אין די קלענערע — דעם 30 אויגוסט און אין די גרעסערע — דעם 6 סעפטעמבער.

וועגען דער צאָהל דאָזאָרעס און פרנסים אין די גרעסערע קהלות וועט באזונדערס געמאָלדען ווערען.

באמערקונג פון דער רעדאקציע: אין לאָדז וועלען די קהלה-וואהלען נישט פארקומען אין דעם דאָזיגען טערמין, ווייל די קאַדענץ פון דער איצטיגער קהלה ענדיגט זיך ערשט אין נאָוועמבער.

היינט—קראָקאווער פראָצעס

ק ר א ק ע, 15 (טעלעפאניש)

דינסטאג, דעם 16 ד. ח. הויבט זיך אן דער פראָצעס וועגען די בלוטיגע געשעהענישען ד. 21 און 23 מערץ ה. י. אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצען 46 פערזאָן (37 מענער און 9 פרויען).

זיי ווערען פערטיידיגט דורך 20 אדוואקאטען.

פערמשפט טשערניק'ן אין קאניו

ק א נ י ן, 15 (טעלעפאניש) דער בעקאנטער לאָדזער שווארץ-מאה'ניק, דער ענדעק אנטאָני טשערניק איז פאר'ן פערשפרייטען העץ-קלאנגען אויף היגע פערזאמלונגען, פערמשפט געוואָרען אויף 3 חדשים טורמע און 100 זלאָטעס שטראף. מחמת זיין עלטער איז איהם דער פסק אפגעלייגט געוואָרען.

זיצונג פון דער אייראָפּעאישער לייטונג פון די אלגעמיינע ציוניסטען

וו א ר ש א, 15 (יט"א טעלעפאניש)

ס'איז פארגעקומען א זיצונג פון דער אייראָפּעאישער לייטונג פון די אלגעמיינע ציוניסטען אונטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר שווארצבארד.

ס'איז אנגענומען געוואָרען א פראָטעסט געגען דער מאַנדאַט-מאַכט פאר איהר שטעלונג צו די געשעהענישען און ס'איז אויסגעדריקט געוואָרען ערמוטיגונג פאר'ן יודישען ישוב אין זיין שווערען קאמף.

בנוגע דער ציוניסטישער אוניפיקאציע איז אנגענומען געוואָרען א פאָזיטיווע שטעלונג.

צוליב דעם 50-יאָהריגען געבורטסטאג פון ד"ר שווארצבארד, איז בעשלאָסען געוואָרען צו פערשרייבען איהם אין גאָלדענעם בוך פון קרן-קימת און ארויסגעבען אין פויליש זיין בראָשור וועגען ציוניזם

נישט דערלויבט דעם צוזאמענפאהר פון די יודישע קהלות אין ווארשא

וו א ר ש א, 15 (טעלעפאניש)

ווי באוואוסט, האט דער ציוניסטישער צ. ק. פראָקלאמירט אן ארץ-ישראל-וואד, און אין פראָגראם איז אויך געווען דאס רופען פון א קהלות-צוזאמענפאהר. דעם צוזאמענפאהר האט געזאָלט רופען דער פרעזעס מאזור, אבער, מחמת אן'אומפערשטענדליכער סיבה האט ער זיך געווענדט וועגען אן ערלויבעניש דערויף צו דער מאכט. היינט איז געקומען אן אפזאג-ענטפער.

עס זענען דעריבער פארגעקומען היינט בעראטונגען פונם ציוניסטישען צ. ק. וועגען אינטערווענירען מכוח דעם אין אינערן-מיניסטעריום.

פראָקלאמירט די זאמעל-אקציע פאר די מינסק-מאזאָוויעצקער קרבנות

וו א ר ש א, 15 (טעלעפאניש)

היינט איז פראָקלאמירט געוואָרען, — דורך דעם הילפס-קאָמיטעט פאר די מינסק-מאזאָוויעצקער געליטענע, — די זאמעל-אקציע.

שוין אין דעם ערשטען טאג פון דער אקציע האבען יודען אריינגעטראָגען נדבות אין די יודישע רעדאקציעס און זיך בעשטייערט מיט פערשידענע סומען און פראָדוקטען.

אין די נאָהעסטע טעג דערשיינט אן אויפרוף פון דער אגודת הרבנים, וואָס'ן די ראַבינאט וועגען קומען צוהילף די אומגליקליכע מינסק מאזאָוויעצקער יודען.

די מיטוואכדיגע זיצונג פון סיים

וו א ר ש א, 15 (טעלעפאניש)

היינט איז פערעפענטליכט געוואָרען די טאָג-אָרדנונג פון דער מיטוואָכדיגער פלענאר-זיצונג פון סיים.

אויף דער טאג-אָרדנונג געפינען זיך אלע פראגען, וועלכע עס דארף צו ערלעדיגען די אויסעראָרדענטליכע סעסיע ובפרט דעם געזעץ-פראָיעקט וועגען די נייע פולמאכטען פאר'ן מלוכה-פרעזידענט.

זיי זענען משגה שם.

קאטאָוויץ, 15 (טעלעפאניש)

לויט פרעסע-מיטטיילונגען, האבען א סך דייטשען פער אין שטעטלעך אינ'ם פאָוויאט קלוטשבאָרק געענדערט זייערע נעמען פון פויליש אויף דייטש.

בלוטיגע שיסעריי אין דאנציג

ד א נ צ י ג, 15 (טעלעפאניש)

אין דער נאכט פון 13 אויפ'ן 14 האבען די ברידער צעלער דערשאָסען דעם נאציאָנאל-סאָציאליסט ערנסט לודוויג און שווער פערוואונדעט א צווייטען — פאַוועל פרעסאנקע.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 38=02
ספעצ. פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
נעמט אן פון 8—11 פרימארגען און 4—9 אווענט

עס איז געפעהרליך צו פערגעסען.

עס דוכט זיך אויס, אז דאס איז שוין אריבערגעגאנגען. נאך די טעג, ווינטען און שלאקס-רעגענס און דער הימעל זיך אויסלייטערן דרויסען הויבט אן צו ווערען שיין קענען שוין דאן האפען, אז וועט ווערען זומער און די זון וועט גוט ווארעמען. יעדער איינער זיך צו פערגעסען וועגען די קליינע פון טאג-טעגליכען לעבען און ווילען שנעלער ארויספאָהרען אויף פרישער

אבער דאס פערגעסען אן די קליינע קליינקייטען איז זעהר געפעהרליך און מען קען נאכהער האבען אומאנגענעמליכקייטען, ווייל פון קלייניגקייט זיך טיילמאל צוגויף א גרויסע און צע זאך.

לאמיר זיך למשל פארשטעלען: עמיצער האט פערגעסען אז „קליינע" ווי עס איז צו זיך בעזאָרגען צעטעל צו דער ערשטער קלאס זעקס און דרייסיקסטער מלוכה לאטעריע און נאכהער לייענט ער איבער אין טאבעלע, אז אין דער ציהונג, וואס הויבט זיך אן דעם קומענדיגען שטאג (דעם 18-טען ה. מ) איז אויף דעם לאס, אויף וועלכען ער כסור, געפאלען דאס גרויסע דער עגמת-נפש איז דאן זעהר גרויס דאס איז בלויז צוליב'ן פערגעסען.

לאמיר אלזא זיך צואיילען און פערגעסען זיך בעזאָרגען מיט לאטעריע צעטלען און וועלען דערמיט אויסמיידען אומאנגענעמליכקייטען.

„הזמיר" | פארקע העלענאוו | „הזמיר"
מיטוואך, דעם 17-טען יוני. 9 א זייגער אווענד
גראנדיעזער קאנצערט פון יודישער מוזיק
עס בעטייליגען זיך
משה קוסעוויצקי
(אבערקאנטאר פון ווארשאווער סינאגאגע), געמישטער כאר און מענער קינסטלער-כאר פון „הזמיר" און סאָליסטען: ש. יאנאווסקא (סאפראן), מ. גרינוואלד (טענאר), קאליסקי (באריטאן), י. קרול (באס)
דיר. פראָפ. י. זאקס
ביים קלאוויר: ליכטערמאן-דאווידאוויטש און פ. פיעטרושקא.
בילעטען צום פרייז 1,09 און הנחה-בילעטען צו 0,54 גר. פאר מיטגלידער פון געז. און אינסטיטוציעס צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „הזמיר" (על. קאשטשושקי 21) ביז 16 יוני

אונזער פריינד
מיכאל גינצבורג
צו זיין 35 יאהריגען יובילייע פון זיין פעדאגאגישער טעטיגקייט
ווינשען פיל גליק און נאך פיל יאהרען פרוכטבארע ארבייט אויפ'ן ערציהערישען געביט
מ. דארגוזשאנסקי און פרוי.

אכטונג, פארבען-הענדלער!
עס ווערט בעקאנט געמאכט, אז דאס בעוואוסטע פארבען-געשעפט א. פ.
„ל. ה. בערגער"
לאדז, דרעוונאָווסקא 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און עמפפעהלט זיך די געעהרטע לאדזער און פראָווינצער קונדשאפט.

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם בעסטען דאנק דער פערוואלטונג פון „בקור חולים" אויך דעם ווירטשאפטלער און דער שוועסטער פרוי ליכטענשטיין פאר דער גוטער בעהאנדלונג אין „אוזשאָראָוויסקא".
מיט אכטונג
סאבע עהרליך.

מזל-טוב
דעם לאנגיעהריגען פרעזעס
ראטמאן פ. כארי
צו דער בר-מצוה-פייערונג פון זיין זוהן
ווינשט פיל גליק און נחת
די פערוואלטונג פון
פון ציטונגס-פערשפרייטער-פעראיין
פאמארסקא 15

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפפעהלט
סאדעוואסער - לעמאנאד
וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך אהיים
בעשטעלונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג.

וויבאַלד פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ נייע ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
23 Zawadzka 23

Gimnazjum i Szkoła Powszechna
I. KACENELSONA
43 ZAWADZKA 43
Telefon 151-79
מיט אנמעלדונגען פאר נייע שילער זיך ווענדען אין קאנצעלאריע, טאג-טעגליך פון 10 ביז 2 פארמ. און פון 6 ביז 7 נאכמיטאג.

גינעקאלאגישער אמבולאטאריע
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאנא 17
טעל. 115-11
איז טעטיג יעדען טאג פון 9 פריה און פון 3—4 נאכמ.
אונטער דער לייטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספעציאליסטען

Dr. med.
A. STILLER
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 4—8
פילסודסקיעגא 15,
טעל. 206 75. פראָנט, 2. שטאק

ס'איז געפונען געווארען
א דאמען-טאש אויף זאוואדזקא גאס מיט עטליכע גילדען געלד און א פאס. אפצונעמען געגען אנאָנס-קאסטען אין אדמיניסטר. פון „נייעס פאלקסבלאט".

Dr. med.
I. FAJWLEWICZ
צוריקגעקעהרט
Śródmiejska 16
tel. 117-61.

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Mgr. Praw
LUDWIK Goldkorn
Tłumacz Przysięgły
dla języków:
niemieckiego
hebrajskiego
i żydowskiego
Al. I Maja 9, tel. 114-50
przyjmuje od 11—2 pp. i od 4—7 w.

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 141-86
נעמט אן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
טעגליך פאקען-שטעלען
מיט פרישע קראוויאנקע.

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראסטאק
צאהן-ארצט
סטאמאטאלאגישע כירורגיע
פיעטראצקיעגא 7 (וואָלטשאנסקא)
טעל. 108-26
נעמט אן פון 3—7 נאכמ.

אויערען, נאז און האלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאָרישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-קאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און רענטגען פאטאגראפיעס

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5 8-9 אווענט

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
שערפיען 37 בענעדיקטא 6.

ב י ל י ד
אונזער טיפסטען מיטגעפיהל קען מיר אויס דער פאמיליע טאנדאווסקי צוליב'ן טויט זייער פרוי, מוטער און שוויגער
חנה ע"ה
זייט געטרייסט מיט די ווערטער: ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
פאמיליע פריי...

איבערגעגעבן דער פראקוראטור אנ׳ענדערקישע פערטיידיגונגס־עדות

(סוף פון דער 1־טער זייט)

פארזיצער: צי זענען אין פשיטיק פאקטעקומען [...]קסעריען פאר דעם 9־טען מערץ?

[...]עדות: יא, אין חודש יאנואר, ווען א קריסט[...]יכער תבואה־סוחר האט גענ[...]לט קוי[...]ען ביי א פויער תבואה ביליגער ווי [...]רען האבען געוואלט צאהלען.

פארזיצער: וואס פארא שטימונג האט געהערשט [...]ין פשיטיק נאך די געשעהענישען אין אדזשיוואל?

עדות: א זעהר גערייצטע. דער המון האט בע[...]שולדיגט די יודען, אז זיי זענען שולדיג אין די גע[...]העניישען. בעזונדערס איז די שטימונג געווען א [...]קריסטען אין די דערפער. די פויערים זענען ארוים [...]טרעטען אגרעסיוו, קיין שום יוד האט זיך נישט גע[...]ט בעווייזען אין דארף.

פראק.: צי האבען זיך די יודען געגרייט [...]ן פערטיידיגען?

עדות: כ׳האב געהאט ידיעות, אז די יודען אין [...]שיטיק ווילען גריידען א זעלבסטשוץ אויפ׳ן פאל [...]ען זיי וועלען בעפאלען ווערען. צו חעם איז אבער [...]ישט געקומען.

ריכטער פלעוואקא: ביי וועמען איז די שטימונג [...]ווען מעהר גערייצט, ביי די קריסטען צי ביי די [...]יודען?

עדות: ביי די קריסטען. די פויערים האבען די [...]יודען פעראנטווארטליך געמאכט פאר די אדזשי[...]וואלער געשעהענישען.

דער ענדעקישער אדוו. באזשעניצקי: צי איז די [...]וואלונג פון דער פאליציי נאך די אדזשיוואלער גע[...]שעהענישען געווארען א מעהר ענערגישע און צי [...]האט די בעפעלקערונג געקענט בעקומען די איבער[...]צייגונג, אז די פאליציי וועט דא האנדלען אזוי ווי [...]אין אדזשיוואל.

עדות: יא.

באזשעניצקי: צי האבען די פויערים גע[...]מיינט מיינען, אז די פאליציי וועט פער[...]טיידיגען די יודען אזוי גוט ווי אין אדזשיוואל.

עדות: מעגליך.

באזשעניצקי שטעלט דעם עדות א ריה פראגען [...] דעם, וואס האט טעקענט גורם זיין צו די [...]פשיטיקער געשעהענישען?

דער עדות ערקלערט קאטעגאריש, אז די סיבות [...]ן נישט געווען קיין אנדערע ווי חער פאיקאט. [...]די ענדעקישע אדוואקאטען בעגייען זייער פאר[...]ג וועגען ארויסרופען אלס עדות חעם ג. ראהא[...]ר וויצע־סטאראסטא איזאק שיצער.

אדוו. פעניגשטיין לעגט פאר ארויסצורופען אלס [...]ות דעם ראדאמער סטאראסטע.

נאך א קורצער בעראטונג בעשליסט דאס גע[...]ריכט ארויסצורופען אלס עדות דעם סטאראסטע, און [...]ייך נאך זיינע ערקלערונגען וועט זיך ארויסווייזען [...] נויטווענדיגקייט ארויסצורופען אויך דעם וויצע־[...]סטאראסטע, וועט דאס געריכט דאן אננעמען א בע[...]שלוס וועגען דעם.

דער עדות פרוי פשיבישעווימש דערצעהלט, אז [...]איז א ארימע יודישע פרוי, זי האט געהאט [...]קליין געשעפטעל. בעת די געשעהענישען האט זי [...]אס טעזעלב פערמאכט, כוליגאנעס האבען עס [...]ער אויפגעריסען, און אלץ צוטרייבט. צווישען [...], וועלכע האבען אנטייל גענומען אין דעם אנפאל [...]ויף איהר געוועלב, האט זי געזעהן די אנגעקלאגטע [...]קושפריצקי, סטעמפיען און וולאזלא.

וולאזלא האט געשטאכען מיט א מעסער איהר זוהן

פארזיצער: ווייזט אן אויף דער בעשולדיגונגס־[...]אנג, וועלכע זענען וויעזשביצקי, וולאזלא און [...]סטמפיען.

דער עדות דערקענט בלויז וולאזלא׳ן און וויעזשי[...]צקי׳ן, זי דערקענט אבער נישט סטעמפיעג׳ען.

ריכטער פלעוואקא: אייער זוהן האט ערקלערט, [...] בעת דעם אנפאל אויף אייער געוועלב, זענט [...]איהר געלעגען בעהאלטען אין קעלער, ווי אזוי האט [...]איהר געזעהן די אנפאלער?

עדות: איך האב זיך בעהאלטען אין קעלער ערשט [...]שפעטער, ווען ס׳איז געווען א געפאהר פאר מיין [...]לעבען.

אנ׳עדות ווערט איבערגעגעבן דער פראקוראטור

עדות רעגינא זבאזשאווסקא פלאנטערט זיך די [...]גאנצע צייט אין איהרע רייד. ווען אדוו. פעניגשטיין [...] איהר שטעלען פראגען, דרעהט זי זיך ארוים צו [...]דעם מיינ׳ן רוקען:

דער פארזיצער מאכט איהר אויפמערקזאם, אז [...] זאל זיך פערהאלטען אנשטענדיג.

[...] צווערשט האט די עדות׳טע געזאגט, אז זי ווייס [...] נישט וועגען מאהר פון מינקאווסקי׳ן, דאן אבער זאגט זי, אז זי האט געזעהן אין קארידאר ליגען מינ[...]קאווסקי׳ן מיט פערבלוטיגטע פים. דאן כאפט זי זיך ווידער צוריק, און זאגט, אז זי האט גארנישט געזעהן און ווייסט נישט ווער ס׳האט געשלאגען מינקאוו[...]סקי׳ן.

אדוו. פעניגשטיין: הייסט עס, אז מיט א מינוט פריהער האט איהר געזאגט ליגען?

דער עדות שווייגט.

דער פראקוראר לעגט פאר דעם געריכט איבער[...]צושיקען חעם פראטאקאל פון זבאזשאווסקא׳ס ער[...]קלערונגען צו דער פראקוראטור, כדי צו פערפיהרען קעגען איהר א פראצעס פאר פאלש עדות זאגען.

דאס געריכט בעשליסט נאכצוקומען דעם פער[...]לאנג פון פראקורור.

דער קריסטליכער עדות העלענא ווישניאק, דער[...]צעהלט, אז ביי איהר אין הויז וואוינט א געוויסע פייגע פאטשאנטשיק, ביי וועלכע מען האט אויסגע[...]האקט די שויבען. ווי פייגע פאטשאנטשיק האט ער[...]קלערט, האט די שויבען אויסגעהאקט דער אנגע[...]קלאגטער מקאמש. דער עדות דערצעהלט ווייטער, אז נאך צוויי וואכען פאר חעם 9 מערץ, האט מען געשאסען צו איהר אין פענסטער אריין, ווייל זי האט פערקויפט מילך יודען.

ריכטער פלעוואקא: צי האט מען געשאסען צו איך, אדער צו דער יודישער שכנ׳טע?

עדות: צו מיר.

אדוו. טאיעוויטש מיט איראניע: אפשר האט מען געשאסען צו אייך מיט הארמאטען?

פראקוראר: צי איז פון חעם שאס ביי אייך אוים געהאקט געווארען דאס גאנצע פענסטער?

עדות: ניין, ס׳איז אויסגעהאקט געווארען נאר א שטיקעל פענסטער.

פראק.: דאס הייסט, אז מען האט געשאסען נישט פון הארמאטען און נישט פון גראנאטען, נאר פון א רעוואלווער?

עדות: יא.

דאן ווערט אויסגעהערט דער עדות פאשיטסקי, דאס איז דער שטיקער־פאמטער פון פשיטיקער גמינע־אמט, וועלכען די ענדעקעס האבען פארגעלעגט ארויסצורופען אלס עדות, כדי ער זאל ערקלערען, אז די יודען האבען געשטערט צו האנדלען אויפן מארק א קריסטליכען קיוזשנער.

דער עדות ערקלערט אויף דער פראגע פון אדוו. פעטרושעוויטש, אז די אנגעקלאגטע האבענע און פעלדשערע זענען נישט געווען דערביי ווי מ׳האט גענומען שטערונגען אויפ׳ן מארק דעם קריסטליכען קירזשנער. ס׳זענען אויך נישט געווען דערביי די אנ[...]געקלאגטע פרידמאן און קירשענצווייג.

אויף ווייטערדיגע פראגען ערקלערט דער עדות, אז נאך די געשעהענישען אין אדזשיוואל האט מען געבראנגט קיין פשיטיק 7 פערוואונדעטע יודען, איינער פון זיי פאר[...]נאנסקי איז געשטארבען.

אדוו. גאייעוויטש: צי איז געווען א יודישע זעלבסטשוץ.

עדות: ס׳זענען געווען קלאנגען אזעלכע.

אדוו. פעטרושעוויטש: צי ווייסט איהר וועגען א פאל, ווען מען האט געשאסען אין א פענסטער פון א קריסטליכער פרוי, ווייל זי האט פערקויפט מילך יודען?

עדות: יא, מען האט געשאסען צו דער פרוי ווישניאק.

עדות חיים בערקאוויטש, פארזיצער פון פשיטי[...]קער הילפס־קאמיטעט, דערצעהלט, אז דעם קריטי[...]שען טאג האט ער זיך געטראפען מיט ראכבערגען אויפ׳ן מארק. זיי האבען געזעהן, אז ס׳איז אומרו[...]היג און האבען בעשלאסען צו טעלעפאנירען קיין ראדאם צו דער סטאראסטווע. מען האט זיי געהיי[...]סען שרייבען מעמאריאלען, און זיי האבען אזעלכע מעמאריאלען אנגעשריבען. אין די מעמאריאלען האט מען זיי געבעטען שוץ פאר דער יודישער בעפעלקע[...]רונג.

די מעמאריאלען זענען געשיקט געווארען צו דער סטאראסטווע, וואיעוואדזטווע און צו די יו[...]דישע סיים־דעפוטאטען. די פויערים האבען פער[...]שפרייט קלאנגען,

אז די יודען אין אדזשיוואל האבען זיך איבערגעטון פאר פאליציאנטען

און געשאסען אויף די פויערים. דעריבער האבען זיי געזאגט דארף מען נקמה נעהמען אין די יודען פון פשיטיק.

צוויי וואכען פאר די געשעהענישען האט א גע[...]

Mistrzowskie Rowery „WISŁA"
(3-letnia gwarancja)
Znakomite LODÓWKI „ALASCA"
do mieszkań i sklepów.
Słynne ap. „KODAK", RETINA i VOLLENDA 620
po rewelacyjnych niskich cenach.
Wszystko na DŁUGOTERMINOWE SPŁATY
tylko we firmie „WISŁA" Sp. Akc. Odd. w Łodzi Moniuszki 2 tel. 114-14

יודישע דעלעגאציע אינטערווענירט ביי דעם דאר[...]טיגען גלח, וועלכער האט געהאלטען א בערוהיגונגס־רעדע אין קלויסטער.

אדוו. גאיעוויטש: וואס רעדט איהר עפעס וועגען קלויסטער?

דער פארזיצער מאכט אויפמערקזאם, אז דער עדות האט קיינעם נישט בעליידיגט, און דער גלח האט געטון, וואס געהער צו זיינע פליכטען.

ענדעקישער אדוו. ניעבודא: צי האבען די פאליאקען אויך אינטערווענירט ביים רב?

עדות: ניין. די פאליאקען האבען זיך נישט געהאט וועגען וואס צו בעקלאגען.

דער פראקוראר לעגט פאר ארויסצורופען נאכ[...]אמאל אלס עדות די פאליציאנטען מערדא און גאוויצקי, אין צוזאמענהאנג מיט די נייע פרטים אין פראצעס.

אדוו פעטרושעוויטש בעט נאכאמאל אויס[...]צוהערען דעם פאליציאנט בראדאטשעווסקי.

דאס געריכט איז מסכים ארויסצורופען נאכ[...]אמאל די דאזיגע עדות.

אדוו. בערענסאן ערקלערט, אז ער זעט מאר[...]גען, אין נאמען פון אדוו. שומאנסקי, וועלכער געפינט זיך מאמענטאל אין ווארשא, אריינטראגען א פארשלאג אין געריכט. וועגען וואס פארא פאר[...]שלאג עס האנדעלט זיך, האט אדוו. בערענסאן נישט געזאגט.

דערמיט ווערט פערענדיגט די געריכטס־זיצונג.

היינט וועט צווישען אנדערע עדות אויך אויס געהערט ווערען דער ראדאמער סטאראסטע.

פרעכער אראבישער טעראר־אקט

לאנדאן, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

„דיילי עקספרעס", וועלכע איז אגב נישט קיין גאנץ צופערלעסיגע צייטונג, גיט אן אין א דעפעשע פון פארט־סאיד וועגען א פרעכען אראבישען טעראר־אקט אין ירושלים, וואס איז נישט איבערגעגעבן געווארען אין דער עפענטליכקייט צוליב צענזור־טעמים.

געשעהען איז אט־וואס:

בעת דער הויך־קאמיסאר האט געגעסען אוונט ברויט אין זיין רעזידענץ־הויז האבען זיך דערהערט ביקסען־שאסען. מ׳האט געמיינט, אז מ׳שיסט צום הויז. ס׳האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז מ׳האט געשאסען פונ׳ם שטח פון דער רעזידענץ גופא, וואו עס געפינט זיך דער לאגער פון דער בריטישער רעגירונג. געשאסען האבען אראבער מיט דער דעה, אז שיסענדיג פון באדען פון דער רעגירונג, וועט זיי דאס מיליטער נישט ענטפערען.

„דיילי טעלעגראף" שרייבט היינט, אז ס׳איז

בעגרינדעט די פאדערונג פון די יודישע קאלאניסטען

צו בעקומען א גרעסערן סכום געוועהר. מען קאן נישט פערלאנגען — שרייבט די צייטונג — אז די יודישע קאלאניסטען זאלען זיין אויסגעשטעלט אויפ׳ן הפקר, בעת עס בושעוועט אזוי דער אראבישער טעראר.

אין „דיילי טעלעגראף" איז היינט פערעפענט[...]ליכט א בריף פון לארד מעלטשעט, אין וועלכען ער פאדערט, אז עס זאל דערלויבט ווערען די יו[...]דישע זעלבסטשוץ אין א״י, בכדי צו פערטיידיגען די יודישע רעכט.

„ניוס קראניקל" שרייבט היינט, אז דער אראבישער טעראר איז אן־ארויספאדערונג, וואס קיין שום פעראנטווארטליכע רעגירונג טאר זי נישט טאלערירען.

שטענדיגע רוה, כדי זי זאל קענען אדורכפיהרען איהר ארבייט.

דער דעפוטאט טהאמאס וויליאם האט דאן געפרעגט, וויפיל עס קאסטען שוין ענגלאנד די דארטיגע געשעהענישען.

דער מיניסטער האט אויף דער דאזיגער פראגע נישט געענטפערט. ער האט נאר קאטעגאריש גע[...]לייקענט, אז דער מופטי בעקומט שכירות פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג.

פרייטאג — תענית ציבור

תל־אביב, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

דער תל־אביב׳ער ראבינאט האט ארויסגעגעבען אנ׳אויפרוף, אז מ׳זאל אויפהערען צו טאנצען אין די לאקאלען און מאכען פערוויילונגען, ווייל די לאגע איז זעהר א ביטערע.

דער הרב הכולל פון די אגודה־קהלות, הרב דושינסקי, אפעלירט, דורך דער פערמיטלונג פון יט״א, אז בכל תפוצות ישראל זאל אויסגערופען ווערען א תענית ציבור אויפ׳ן היינטיגען פרייטאג, ערב ראש חודש תמוז.

א לויב פאר די העברעאישע צייטונגען!

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

די פארשטעהער פון דער יודישער פרעסע זענען איינגעלאדען געווארען אין רעגירונגס־הויז. מען האט שטארק געלויבט די האלטונג פון די יודישע צייטונגען, און מען האט געבעטען די רעדאקטארען, אז זיי זאלען אויך ווייטער נישט דרוקען קיין מעלדונגען, וועלכע זענען נישט קאנ[...]טראלירט.

אראבער הויבען אן ווידער צו האנדלען

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

אין בן־יהודה־גאס, און אין אנדערע גאסען פון [...]ודישען צענטער, האבען זיך היינט, דאס ערשטע מאל נאכ׳ן אנהויב פון די אונרוהען, בעוויזען אראבישע הענדלער, וועלכע האבען געהאנדעלט אזוי ווי פאר׳ן שטרייק.

דער טאג איז אדורך אהן אינצידענטען.

אין שטאט איז געווען רוהיג. ס׳ווערט שטארק קאמענטירט וואוקאפס דערקלערונג אין הדסה־שפי[...]טאל, אז די לאגע וועט זיך פון היינט אן פערבעסערן

לעצטע דעפעשען פון א״י

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

אינ׳ם אפיציעלען קאמוניקאט פון היינט ביי נאכט ווערען אנגעגעבען פאלגענדע פאר־פאלען פון היינטיגען טאג.

אין בריטישער זעלנער איז לייכט פערוואונדעט געווארען בעת׳ן קאמף צווישען אראבער און זעל[...]נער אין טול־כרם. מ׳גלויבט, אז די אראבער האבען געהאט גרעסערע פערלוסטען.

אין בריטישער קאפראל האט זיך אפגעבריהט ביידע הענד, מחמת ער האט אויפגעהויבען א באמ[...]בע, וואס איז אין יפו געווארפען געווארען אויפ׳ן פאלעסטינע־אמט.

אנ׳אראבער איז דערהרגעט געווארען אין א קאמף צווישען אראבער גופא, נעבען יפו.

ס׳איז טיילווייז אויפגעריסען געווארען די וואסער־רעהר, וואס פיהרט קיין ירושלים.

ס׳איז בעשעדיגט געווארען די וואסער־פאמפע אין תל־מאנד.

א קליין פייער איז אויסגעבראכען אויפ׳ן יודישען מארק אין יפו. דאס פייער איז שנעל איינגעלאשען געווארען.

אויסבעסערונג

יט״א בעט אויסצובעסערען, אז דער 110־יאהריגער זקן יצחק שטיין פון פשיטיק איז גע[...]שטארבען נישט אין ארץ־ישראל, נאר אין דעם מושב זקנים אין ברוקלין.

ארמסבי גאר ענטפערט גאר גארנישט...

די תשובות זענען זעהר נעבעלהאפט

לאנדאן, 15 (יט״א טעלעגראפיש)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פארלאמענט, האט דעפוטאט פיטער מאקדאנאלד אינטערפעלירט וועגען די געשעהענישען אין א״י.

דער מיניסטער ארמסבי־גאר האט געענטפערט, אז די אונרוהען זענען פעראורזאכט געווארען דורך פערשידענע סיבות, ער קען אבער נישט געבען איצט קיין גענויע ערקלערונגען, ביז די קעניג[...]ליכע אויספארשונגס־קאמיסיע וועט נישט צוריק[...]קומען פון ארץ־ישראל און אפגעבען א בעריכט פון דער דארטיגער לאגע.

מאקדאנאלד האט ווייטער געפרעגט, ווען די קאמיסיע וועט ארויספאהרען. דערויף האט דער מיניסטער געענטפערט, אז ער האט שוין איין מאל ערקלערט, אז די קאמיסיע וועט פריהער נישט פאהרען, ביז אין פאלעסטינא וועט הערשען פול־

ערב וויכטיגע בעשלוסען אין דעם ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)

די עפענטליכע מיינונג אין די טאג־פרעסע דער[...]ווארט מיט גרויס פעראינטערעסירונג די רעזולטא[...]טען פון דער מיטוואכדיגער זיצונג פון ענגלישען קאבינעט, אויף וועלכעם עס וועלען וואהרשיינליך אנגענומען ווערען דעפיניטיווע בעשלוסען וועגען דער אויסערן־פאליטיק בכלל און וועגן די סאנקציעס בפרט.

ענגלישער קריגס־מיניסטער זאגט אז מלחמה

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.)

אין א רעדע, וואס דא האט היינט געהאלטען דער קריגס־מיניסטער דוף קופער, האט ער מתרה געווען די וועלט־אפט פאר דער גרויסער מלחמה־סכנה, ווייל די סיטואציע איצט אין איראפא איז ערנסטער, ווי אין 1914.

ער איז שארף ארויסגעטרעטען קעגען דער פא[...]ציסטישער פראפאגאנדע, וועלכע איז לויט זיין מיינונג, מעהר אפסט׳ענדיג, ווי די ניפטיגע גאזען.

אכטונג, לעזער פון וולשביאווא־גורא, סטרוזשעוו און קראשעוו!
דעם
נייעם פאלקסבלאט
קען מען בעקומען יעדען טאג 7 אינדערפריה
ביים צייטונגס־פערקויפער יאמניק, ווילא קאוועלי, געגענאיבער דער כלאדניע.

בראזיליאנישע קאווע—פאר פוילישע יוד[ען]

אזא טויש־האנדעל וויל מאכען וו. סטודניצקי

„געניאלער" פלאן איז משך פון 30 יאהר ארויסצושיקען אלע יודען פון פויל[ען]

דער באקאנטער פוילישער פובליציסט וו. סטודניצקי האט פעראפענטליכט א נייע בוך אונטער דעם טיטעל „די פויליש - יודישע פראגע". אין נעכטיגען „ראבאטניק" פעראנטווערט זיך מיט דעם דאזיגען בוך ק. טשאפינסקי, וועלכער גיט זעהר אינטערעסאנטע אויספיהרונגען. אנווייזענדיג קודם־כל אויף דעם פאקט, אז דער סאנאציע לאגער גיט זיך אלץ מעהר אונטער דעם אנטיסעמיטישען איינפלוס, פערופט זיך טשאפינסקי אין זיין בעהויפטונג אפילו אויף דער לעצטער עקספאזע פון פרעמיער סקלאדקאווסקי אין וועלכען עס האט זיך געהערט א געוויסע ענדעקישע אינטאנאציע בעת ער האט געזאגט: „שלאגען יודען — נישט", עקאנאמישער קאמף — יא!" און געהט איבער צו דער בעהאנדלונג פון סטודניצקיס נייעם רעצעפט צו לעזען די יודען פראגע אין פוילען.

קודם כל ווייזט ער אן אז סטודניצקי שאקעלט זיך אפ פון פארוואורף אז ער זאל זיין אנ'אנטיסעמיט. „פוילען וואלט איבריגענס נישט אויסגעהאלטען אזא שטארקע האזע אנטיסעמיטיזם ווי מיר זעהען אין דייטשלאנד". סטודניצקי ערקלערט אפילו אז „דער יודישער שטאם געהערט צו די אממייסטען טאלאנטירטע אויף דער וועלט". אבער דאך לעגט סטודניצקי פאר נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי ארויסצופיהרען פון פוילען די גאנצע דריי מיליאן יודען אין 30 יעהרליכע פארציעס צו 100 טויזענט מאן. סטודניצקי שרייבט:

„נישט בענוצענדיג זיך מיט געוואלד מיטלען וואס רואינירען אונזער ווירטשאפטליך לעבען און פערשטארקען די שנאה פון יודען צו פאלאקען, קענען מיר די יודישע עמיגראציע דערפיהרען (?) צו 100 טויזענד מאן יעהרליך. מען וואלט אלזא נויטיג געהאט א 30 יאהר צו ליקווידירען אין פוילען די יודישע פראגע. עס וואלט נאך געבליבען א 300 טויזענט יודען וואס וואלטען אין א בעדייטענדער מאס אונטערליגען דעם אסימילאציע פראצעס".

טשאפינסקי בעמערקט דערצו, אז שוין נישט רעדענדיג וועגען דער אומפאזישקייט פון גאנצען פראיעקט, איז אבער נישט בשום אופן מיט וואס פאר מיטלען (?) סטודניצקי האט בדעה צו דערפיהרען צום דאזיגען רעזולטאט.

זיין טעציאלען „מילדען" פראיעקט שטעלט סטודניצקי אקעגען דעם פראיעקט פון די נארא־ליים: א געוויסע טייל פון דער יוגענד חלומט וועגען א תיכף־דיגער (!) ארויסשיקונג פון אלע יודען פון פוילען און פון דער קאנפיסקאציע פון זייער פערמעגען. א אידעע וואס בעווייזט אז דאס וואלט ארייגעטריבען פוילען אין אנארכיע און ארימקייט..."

אבער וואו טוט מען אהין די דריי מיליאן יודען, וואס מען וועט ארויסשיקען פון פוילען? דער אויטאר איז מסכים אויף פאלעסטינע, אבער ער זעהט פאר געוויסע שוועריגקייטען און דעריבער לעגט ער פאר א רייה אנדערע לענדער: „ביים טראקטאט מיט בראזיליען מוזען מיר געבען בעדייטענדע הנחות פאר קאווע און בראזיליאנישע רויהשטאפען, אנערקענען דער בראזיליאנישער קאווע דעם מאנאפאל אויף אונזער מארק פארן פרייז פון בעקומען א בעדייטענדען אימיגראציע קאנטינגענט אין וועלכען עס וואלט אריין די יודישע אימיגראציע".

מען דארף אלזא געבען פוילישע יודען פאר בראזיליאנישע קאווע! באמת א גלענצענדע „קאנצעפציע"...!!! סטודניצקי ארגאניזירט פאר דער יודישער עמיגראציע א ספעציעלען אמט און דעהט פאר אלע פרטים.

עס בלייבט נאך איבער א אנדערע פראגע, צי אין משך פון די 30 יאהר, ביז אלע וועלען נישט ארויספאהרען צי דארפען זיי געניסען פון פולע רעכט? יא! — ענטפערט סטודניצקי. אבער מיט געוויסע בעגרענצונגען. עס דארפען איינגעפיהרט ווערען פראצענטנארמען אויף אלע געביטען פון לעבען. די רעפרעזענטאנץ אין סיים דארף בעטראגען 5 פראצענט, דאסזעלבע דארף אויך זיין אין די זעלבסטפערוואלטונגען. אין דער אדוואקאטור דארף געשלאסען ווערען דער צוטריט פון יודען. דארט וואו זיי מאכען אויס איבער 20 פראצענט, אויף מעדיצין דארף בעשטימט ווערען א נארמע פון 10 פראצענט א.אז.וו.

איז וואס זאלען די איבעריגע טון? אפשר זיי איינארדנען אין דער לאנדווירטשאפט? ניין — „איצט איז דאס אפווענדען די יודען צו דער לאנדווירטשאפט נישט געוואונשען".

און טשאפינסקי בעמערקט נאך דערצו: „ביי דעם גאנצען באיקאט אויף יודען איז ביים אויטאר נאך איינס פארגאן, וואס רופט ארויס ריהרונג — יודישע באנקירען און פאבריקאנטען דארף מען נישט טשעפען!

„בעקעמפענדיג דעם האנדעלס און אינדוסטריע קאפיטאל פון די יודען — שרייבט סטודניצקי — קענען מיר נישט באיקאטירען נישט די יודישע פאבריקען, נישט די בענק, וואס ווערען געפיהרט פון יודישע דירעקטארען און נישט די יודישע שפאר־הייזער".

א שעהנע אפענהארציגקייט פון פוילישען פ[...] פון היטלעריזם. איצט ווייסען מיר ווייניגסטענס [...] פאר א קלאס עס רעפרעזענטירט דער אויטאר! [...] קאפיטאל (דעם יודישען) נישט ריהרען — של[...] הויפטזעכליך אין דעם ארימען ייד!

און טשאפינסקי ענדיגט: עס איז זיכער א[...] סאנאציע פרעסע וועט זיך נישט אידענטיפיצירען [...] די דאזיגע משוגעת'ן! זיי וועלען זיך זיכער אפ[...]לען! נאר וועט זיי זיין צו „גראביש". דאס איז [...] אבער דאך איז אויך אמת, אז דער סטוד[ניצקי] אין זיין פרימיטיווער אויפריכטיגקייט האט או[...] דעקט איינציגע שטימונגען וואס ווערען רייף אין [...] ווייסע סאנאציע קרייזען.

איצט וועט מען די ענדעציע נעהמען אויף [...] ווארשטאט!"...

—*—

דער ענגליש־איטאליענישער קאמף ארום דעם מיטעללענדישען־ים

לויט אלע סמנים ווערען איצט פון אלע ביידע צדדים סיי מצד ענגלאנד, סיי מצד איטאליען געמאכט אלע בעמיהונגען צו קומען צו א אויסגלייך. און די גאנצע וועלט שטעלט זיך טאקע איצט די פראגע צי וועט קומען צו א פערשטענדיגונג צווישען רוים און לאנדאן. אדער — ווען דאס זאל נישט געשעהען — די ענגליש־איטאליענישע געגענזאצען וועלען זיך נאך מעהר פערשארפען. יעדענפאלס ווי עס זאל נישט זיין רוקט זיך דער מיטעללענדישער ים אלס מעהר ארויס אין דעם פאליטישען שפאנונגס צענטער. די „נויע צירכער צייטונג" מאכט פאלגענדע אינטערעסאנטע אויספיהרונגען, וואס געבען א אינטערעסאנטען איבערבליק איבער'ן דאזיגען פראבלעם:

„שוין מיט צעהנדליגער יאהרען צוריק האט דער איטאליענישער מלוכה מאן מאצטשיני אין כמעט נביאישער פאראויסזעהונג אויסגעזאגט פאלגענדע ווערטער: „דער שליסעל צו דער איטאליענישער מאכט אויפ'ן מיטעללענדישען ים ליגט אין אביסיניען". אזוי לאנג ווי עס האט געדויערט די פראנצויזיש־איטאליענישע ריוואליטעט האט ענגלאנד נישט געהאט מורא צו האבען פאר איהר איבערמאכט אויפ'ן מיטעללענדישען ים; די קאנקורענץ פון די ביידע גרעסטע פלאטען אויפ'ן מיטעללענדישען ים האבען גאראנטירט די ענגלישע העגעמאניע. אבער דער הסכם, וואס איז געשלאסען געווארען אין יאהר 1935 צווישען פראנקרייך און איטאליען האט פלוצלונג געענדערט די לאגע. די ענגלישע פאליטיק האט געהאלטען פאר נויטיג ווי אמשנעלסטען צו פערשטארקען איהרע פאזיציעס. דעם 14. יאנואר 1935, א וואך סך הכל נאכ'ן אונטערשרייבען דעם צויזיש־איטאליענישען אפמאך, א לאנגע צייט נאך איידער אביסיניען האט אנגעהויבען צו שפילען וועלכע עס איז ראלע, האט די בריטישע אדמיראליטעט אנגעקינדיגט דאס ארויסשיקען צוויי אפטיילונגען פון פלאט — נישט ווי געוועהנליך איין אפטיילונג — אויף די פריהלינגס מאנעוורעס אין מיטעללענדישען ים; עס האט זיך געהאנדעלט אין 36 איינהייטען פון דעם ענגלישע פלאט. דעם 14. יוני 1935 האט די לאנדאנער רעגירונג אונטערגעשריבען א ים־אפמאך מיט דייטשלאנד לויט וועלכען די לאגע אויף דעם צפון ים איז צייטווייליג סטאבילזירט געווארען און האט געגעבען די מעגליכקייט צו קאנצענטרירען דעם גרעסטען טייל פון ענגלישען פלאט אויף דעם מיטעללענדישען ים. דעם 19. סעפטעמבער 1935 איז ענדליך דער איבעריגער טייל פון דעם ענגלישען אייראפעאישען פלאט פערשטארקט געווארען מיט עטליכע איינהייטען פון אינדישען פלאט און פון דעם ענגלישען קאנאדא פלאט. די אלע שיפען זענען אפגעשיקט געווארען אין מיטעללענדישען ים, וואו עס איז פארגעקומען נאך נישט געוועזענע פלאטען קאנצענטראציע 144 שיפען מיט 8000,000 טאן. גלייכצייטיג מען פיבערהאפט צוגעטרעטען צו פערפעסטיגען זילטע ענגלישע ים און לופט שטיצפונקטען אין מיטעללענדישען ים און עס זענען איינגעארדנעט געווארען נייע אין אלעקסאנדריען, אין חיפה, אין פאלעסטינער ברעגעס, אין אקאבא ביים רויט[ען ים]. דאס אלץ איז געשעהען מיט'ן צוועק אויסצו[...] און צו פערקלענערען דעם ווערט פון דעם פר[אנצוי]זיש־איטאליענישען צוזאמענגעהען נאך איין[...] איז אויסגעבראכען די מלחמה אין מזרח א[פריקע]. פאליטיש האט ענגלאנד געשטרעבט אויפצ[...] די פריינדשאפט צווישען פראנקרייך און [...] און ביידע פעלקער אוועקצושטעלען אין פ[...] לאגערען. מוסאליני'ס מלחמה אין אביסיני[ען] [...] געגעבען ענגלאנד א געלעגענהייט דערצו. [...] רייך האט געמוזט ווילענדיג אדער נישט [...] זיך בעטייליגען אין דער „בעצייכנונג" פון [...]יען אלס אנגרייפער, שפעטער אויך אין דעם [...]ציע פראנט און ענדליך אין דער פון ענגלאנד [...] דערטע סאלידאריטעטס ערקלערונג און דעם [...] צו קומען צו הילף דעם ענגלישען פלאט אין מי[טעל]לענדישען ים אין פאל ווען ער וועט אנגעגר[יפען] ווערען דורך איטאליען. דער דאזיגער אפמ[אך] ווי בעוואוסט אונטערגעשריבען געווארען [...] לאנדאן, פאריז, בעלגראד, אטען און אנקארא. [...] מיט איז ענגלאנד געלונגען די ווירקזאמקייט [...] פראנצויזיש־איטאליענישען אפמאך פון יאנואר [...] בעדייטענד אפצושוואכען הגם נישט אינגאנצען [...] שטערען די פראנצויזיש־איטאליענישע פריינד[שאפט].

דערווייל האט ענגלאנד אבער ענערגיש [...] געארבייט צו פערפעסטיגען איהר שטעלונג [...] מיטעללענדישען ים. דער ענגלישער איינפלוס [...] זיך געמאכט שטארק קענטיג אין גריכענלאנד [...] קען בעטראכט ווערען אלס היטערלאנד פאר [...] נישע פאזיציעס אין מזרחדיגען טייל פון מיט[על]לענדישען ים. אין א שוואכערער פארם האט זיך [...] געלאזט בעמערקען דער בריטישער איינפלוס [...] בולגאריען. און ענדליך האט ענגלאנד ג[...] אויסצושטרעקען איהר האנד קיין אלבאניען [...] צו האלטען [...] דער דראהונג דעם צוגאנג [...] אדריאטישען ים און דורכדעם די נישט בעפעסט[יגטע] איטאליענישע מזרחדיגע ים־ברעגעס. אבער [...] מוסאליני פערלאפען די ענגלענדער דעם [...] האט פערפעסטיגט איהרע אייגענע פאזיציע[ס] [...]רח אדריאטישען ים־ברעג געביט.

אזוי זעהען איצט אויס די ענגלישע און [...]יענישע אינטערעסען אין מיטעללענדישען ים. [...]לאנד פרובירט צו שטערען יעדע ווייטערע [...]ונג פון דער איטאליענישער מאכט אויפ'ן [...]לענדישען ים. עס האנדעלט זיך שוין לאנג [...] יאהר וועגען אביסיניען. דער מיטעללענדיש[ער] [...] אי, דער נייער קאמפפלאץ, אין אביסיניען [...] טאליען געווינען די פארטיע. צי וועט [...] לענען זיך אקעגענשטעלען דער גיגאנטישער [...] ענטוויקלונג פון ענגלאנד אין מיטעללענדיש[ען ים]".

פאריז — אין די טעג פון שטרייק

פרובען פונאנדערצופלאקערן דעם אנטיסעמיטיזם

אין אנ'אויסלענדישער צייטונג געפינען מיר פאלגענדע קארעספאנדענץ פון די שטרייק טעג אין פאריז:

„אויפן שטח פון אלע בולווארען האב איך נישט געפינען קיין איין טרעסעריען קאפע אדער רעסטאראן וואס זאל נישט זיין געשלאסען. הינטער די שפיגעל־פענסטער ארום די מארמארנע טישלעך זיצען די קורבערס און ווייסע מיצעס, די „גארסאנס" וואס האבען זייערע ווייסע סמאקינגס אויסגעטוישט אויף געוועהנליכע מאריינארקעס, — מיט איין ווארט דאס שטרייקענדע פערסאנאל, ביי דער טיר איז אנגעהאנגען א פושקע מיט דער אויפשריפט: שענקט פאר די שטרייקענדע.

פון צווישען די ארומשטעהער ווארפען אייניגע אריין ניקעלנע אדער קופערנע מטבעות. עס שטרייקען צופיל מענשען און ביים בעסטען ווילען איז אומעגליך אלע צו העלפען. אויף יעדען טריט טרעפט מען אויף זאמלער פון נדבות פאר די שטרייקענדע. עס זאמלען די פערקויפער פון די גרויסע מאגאזינען, ערד־ארבייטער, בוי־ארבייטער, דינער פון די קינעמאטאגראפען א.אז.וו.

אויף די טירען און פענסטער פון די געשלאסענע מאגאזינען געפינען זיך אויך אנדערע פלאקאטען:

— דא קעמפען די אנגעשטעלטע פאר ברויט.

— מיר פערטיידיגען אונזערע גערעכטע פאדערונגען.

— די אנגעשטעלטע פון דער' אונטערנעהמונג שטרייקען שוין דעם 7טען טאג. העלפט זיי.

אין די אלע טעג האט פאריז אפגעהיטען די קאלטבלוטיגקייט. אבער דאנערשטאג האבען זיך אויף די גאסען אנגעהויבען צו זאמלען גרופען. עס זענען געווען שטאנען פראוואקאטארישע מיטינגען. איך האב געזעהען אזאלכע גרופען ביי דער גרעסטער פאריזער אפטייק, אין וועלכע די אנגעשטעלטע האבען אויך פערשטרייקט, נעבען דער רעדאקציע פון „מאטען", אויפן פלאץ פון דער אפער — און אין צוואנציג אנדערע ערטער. ביים געשלאסענעם „קאפע דע לא פע" האט עפעס א יונגער מענש, זעהט אויס א מיטגליד פון א רעכטער ארגאניזאציע געשריגען, אנכאפענדיג א שטרייקענדען גארסאן:

— איך וויל נישט ווערען קיין סאוויעטישער בירגער! מאסקווע דארף אונז נישט ווייזען קיין וועג!

נאך א מינוט און עס וואלט געקומען צו א געשלעג. אבער א צעהנדליג פאליציאנטען האבען זיך באלד דערנעהנט און צוטריבען דעם המון. דאס איז געווען די איינציגע אינטערווענץ פון דער פאליציי, וואס איך האב אין דעם טאג געזעהען. אין אנדערע ערטער האט די פאליציי געהאלטען פאר ריכטיג נישט אריינצומישען זיך און האט גוט געטון — ווייל א טישט וואלטען געקומען צו אינצידענטען.

אבער די אלע אימפראוויזירטע מיטינגס האבען ארויסגעוויזען א נערוועזע שטימונג וואס האט איינציטווייז ארומגעכאפט די שטרייקענדע. אין דער פריה האב איך געמאכט א שפאציר אויף דער אטעי גאס. דאס ערשטע וואס האט זיך מיר געווארפען אין די אויגען איז געווען אייזערנע צוימען אויף די טירען פון די יאטקעס. עס האבען פערשטרייקט די פליישהאקער. צוויי קצבים האבען ווייטער געארבייט, זייערע ארבייטער זענען אוועק און אלע קונים וואס האבען געדולדיג געווארט אויף זייער רייה האבען בעדינט נאר דער קצב און זיין פרוי. אייניגע האבען געקויפט פלייש אויף זאפאס, נישט וויסענדיג צי מען וועט בעקומען די נאהענסטע טעג.

א פאר שריט ווייטער האב איך געטראפען דעם אייגענטימער פון א מילך געשעפט, ער איז געווען שטארק אויפגערעגט און דערצעהלט:

— אויפן צענטראל מארק האבען היינט פערשטרייקט די אנגעשטעלטע פון מילך פאוויליאן. פרעגט זיי וואס זיי ווילען — און די דאזיגע מענשען וועלען נישט וויסען, וואס אייך צו ענטפערען! זיי פערדינען זעהר גוט. ארבייטען נישט מעהר ווי 40 שעה א וואך. קיינער פון זיי האט זיך נישט געקליבען שטרייקען. אבער איינדערפריה זענען געקומען עפעס אומבעקאנטע און זיי געהייסען ווארפען די ארבייט. האבען זיי געפאלגט...

און מיט א געהיימנישפולע מינע האט דער הענדלער מיר דערצעהלט אויפן אויער:

— מיין הער, מיר ווייסען אז דאס איז — א אויסלענדישע אריינמישונג אין אונזערע ענינים, און מיר וועלען לאנג דאס נישט טאלערירען!

נאך איין ווארט קומט אויס צו הערען און די טעג אויף דער גאס: „יודען". אין פראנקרייך איז נישטא קיין אנטיסעמיטיזם — יעדענפאלס איז נישט געווען ביז בלומ'ס קומען צו דער מאכט. דער דעפוטאט קסאוויע וואלא האט די יודען פראגע געשטעלט אויף דער פארלאמענטארישער טריבונע אהן שום צוריקהאלט:

— דאס אלטע גאליש־ראמאנישע פראנקרייך וועט איצט רעגירט ווערען דורך די יודען.

דער דאזיגער ארויסטריט צוזאמען מיט דער קאמפאניע פון „אקסיאן פראנסעז", האט געעפענט די שלוזען פון אנטיסעמיטיזם. דאס פראנצויזישע פאלק אין זיין מאסע, איז נאך איצט פרעמד דער דאזיגער בעוועגונג וועלכע איז כאראקטעריסטיש נאר פאר געוויסע קרייזען פון דער אינטעליגענץ. אבער וואס וועט זיין אין פאל ווען „בלומ'ס פרוב" וועט נישט געלונגען?

דער אנטיסעמיטיזם איז איצט געווארען אזוי אקטועל, אז דער פאלקאווניק דע־לא־ראק און דער „פייער־קרייץ" האט געפונען פאר נויטיג צו פערנעהמען א שטעלונג אין שארף זיך אפצוגרעניצען פון דער קאמפאניע פון ראסען־שנאה.

דעם 14טען יוני האט דער „פייער־קרייץ" פערשלאסען אפצוהאלטען א גאטעס־דינסט אין דער פאריזער הויפט־שוהל נאך די געפאלענע יודישע זעלנער בעת דער וועלט־מלחמה. דערמיט — ווערט געזאגט אין דעם אפיציעלען קאמוניקאט — בעווייזט די פערוואלטונג פון „פייער־קרייץ" איהר אכטונג צו אלע רעליגיעזע איבערצייגונגען און איהר נעגאציע פאר דער דאקטרין פון שנאה, וואס דראהט צו שפאלטען די פראנצויזען".

אזעלכע ארויסטרעטונגען זענען אין איצטיגען מאמענט אויפן ארט. די לאגע אין פראנקרייך איז צו ערנסט, אז אומפעראנטווארטליכע עלעמענטען זאלען זי נאך מעהר פערוויקלען מיט זייער פראפאגאנדע פון ראסען־שנאה.

—*—

אנגעקומען דעלעגאציע קיין פויל[ען]

פון צ. ק. פונ'ם וועלט־פערבאנד „אזע" („טאז") איז פ[...]

ווארשא, 15 (טעלעפאניש דורך יט"א) קיין ווארשא איז געקומען א דעלעגאציע פון צ. ק. פון וועלט־פערבאנד „אזע" אין פאריז, צו דער דעלעגאציע געהער דער פארזיצער פון צ. ק. ד"ר ווישלענאוו און דער וויצע־פארזיצער ד"ר ברוצקוס.

די דעלעגאציע איז געקומען זיך בעקענען מ[יט] טעטיגקייט פון „טאז" אין פוילען. זי וועט [...] ווארשא, בעזוכען לאדז, ווילנא, ביאליסט[אק] אנדערע שטעט.

מעז האָט ערשט איצט אויסגעפינעז,

אַז אַ מיידעל האָט געפיהרט צום טויט 10 טויזענד רוסישע סאָלדאַטען

עס איז איצט אויפגעדעקט געוואָרען, דורך דאָקומענטען, וואָס זענען געפונען געוואָרען זינט די סאָוויעטישע רעגירונג איז אַריין אין קראַפט, אַז עס איז געווען אַ מיידעל, אַ שעהנע מיידעל, אַ טאָכטער פון אַ געוועהנליכען פויער, וועלכע האָט ...ען טויזענד מענשען געשיקט צו אַ שיקואַל פון טויט און פערניכטונג.

פרויען זענען אַלע מאָל בענוצט געוואָרען אַלס שפּיאָנקעס, אַלס געהיימע אַגענטען, וואָס זאָלען פער־פיהרען אָפיצירען פון דעם שונא׳ס אַרמעי, און ... מאָל אפילו צו פערנאַרען די הויפּט־גענעראַלען ... זייער נעץ, זייער קערפּערליכע שעהנקייט, ... האָבען זיי בענוצט פאַר פערראַטערישע צוועקען. ... מאָל האָבען פרויען בענוצט זייער שעהנקייט ... הייליגע רעוואָלוציאָנערע צוועקען. אָבער אין ... מעהרסטע פאַלען זענען עס די פרויען, וועלכע ... געוואָרען שפּיאָנען, געווען אַוואַנטוריסטקעס, ... וועלכע האָבען געקראָגען גוט בעצאָהלט פאַר זייער ...קייט. מאַנכע פון זיי זענען טאַקע געווען אַזוי ... און אַזוי מוטיג, אַז וויפיל מען האָט ... נישט בעצאָהלט, האָבען זיי אַלץ נישט געקראָ... זייער פולען לוין.

די געפאַהר, וואָס אַזעלכע פרויען שטעהן ... טאָג־טעגליך, איז כמעט נישט צו בעשרייבען ... אָפט פאַלען זיי אַריין אין אַ נעץ, וואָס אַנ־ ... וועבען אויס פאַר זיי, און זיי בעצאָהלען, ... זעלבסטפערשטענדליך, מיט זייער אייגענעם לעבען. ... אין דאָ אַן אומגעשריבענער געזעץ, כמעט אין ... לענדער פון דער וועלט, אַז דער סוף פון יע־ ... שפּיאָן, מעג עס זיין אַ מאַן אָדער אַ פרוי, ... — טויט. אין פרידענס־צייט איז מען אָפטמאָל ... מעהר רחמנות׳דיג. מען פערשיקט שפּיאָ... אָדער שפּיאָנקעס אויף שווערע טערמינען גע־ ... אָבער אין מלחמה־צייט ווייסט מען נאָר ... אין שטראָף — דערשאָסען צו ווערען פון סאָל־ ...

ווען מען לייענט די דאָקומענטען וועגען דער ... פרוי ווערט קלאָר, אַז מלחמות ווערען אָפּט ... געוואונען בלויז דורך בראַווע סאָלדאַטען און ... קאַנאָנען, נאָר אַז שעהנע פרויען שפּילען ... קיין קלענערע ראָל. מען קאָן דעריבער זי־ ... זיין, אַז אפילו אין דער צוקונפט, אויב עס וועט ... קומען אַ נייע וועלט־מלחמה, וועט זי נישט גע־ ... ווערען בלויז דורך באָמבע־וואַרפער און ... ריזיגע לופט־שיפען, נאָר טאַקע דורך פרויען־ ...

עס איז געווען אין דער צייט פון דער וועלט־ ... א גענעראַל, וועלכער האָט קאָמאַנדירט ... צווייטע רוסישע אַרמעי אין אָדעס, האָט זיך ... מיט אַ מיידעל, וואָס האָט געהייסען געניאַ. ... האָט געהאַט אַזאַ מין אומשולדיגען אויסזעהן, ... צאַרטען פנים, אַז דער גענעראַל האָט זיך ... פערליבט אין איהר. די ליבע, הייסט עס, איז געווען ... אַן אומשולדיגע. ער האָט רחמנות געהאַט ... דעם שעהנעם מיידעל, וועלכע האָט געשטאַמט ... זעהר אַן אָרימער פאַמיליע, פון פּשוט׳טע פּויע־ ... דער גענעראַל איז געווען אַן אַלמן. ער ... אָנגעהויבען אַלץ מעהר און מעהר ליב האָבען ... מיידעל, כאָטש זי האָט זיך געהאַלטען זעהר ... בוי זיך, האָט זי פונדעסטוועגען איהם ער־ ...ט, אַז ער זאָל זיך בעציהען צו איהר מיט אַ ... אַנדער פריינדליכקייט. ער האָט זי פאָרגעשטעלט ... אַנדערע אָפיצירען אין דער אַרמעי, און ביס־ ... האָט מען אָנגעהויבען רעדען, אַז פריהער ... שפּעטער וועט דער גענעראַל טאַקע חתונה ... מיט געניאַ׳ן.

איין מאָל האָט ער געלאָזט וויסען זיין גע־ ...טער, אַז ער מוז פאָהרען צו דעם קריגס־פראָנט. ... האָט אָנגעהויבען וויינען און איהם געבעטען, ... ער זאָל היטען זיין לעבען און זעהן, אַז ער ... נישט פערוואונדעט ווערען. פּלוצים האָט איהר ... אַ ביסעל אויפגעלויכטען. זי האָט איהם אַ קוש ... און איהם געזאָגט, אַז אויב ער פאָהרט ... צוואָוו לעבען דעם שטעטעל אָסטראָלענקאָ, ... וואָלט זי איהם געבעטען, אַז ער זאָל בע־ ... נאָהענטע קרובים איהרע אין אָסטראָלענקאָ.

„אָסטראָלענקאָ?" האָט דער גענעראַל אויס־ ...ריגען, „לאָמיר נאָר זעהן, צי איך וועל דאָרטען ...?" און אַזוי רעדענדיג האָט ער אויפגעוויקעלט ... גרויסע קריגס־מאַפּע, וואָס האָט פּעסגעשטעלט ... די צווייטע אַרמעי, פון וועלכע ער איז געווען ... הויפּט־קאָמאַנדיר, וועט מאַרשירען. געניאַ האָט ... דאַן געפרעגט אַנדערע אויבענאויפיגע, אומ־ ...דיגע פראַגען, עס האָט נישט לאַנג גענומען ... זי האָט געוואוסט די וויכטיגסטע סודות וועגען ... צווייטער אַרמעי. זי האָט געפיהלט, אַז די ...יגע סודות וועלען זיין פון דער גרעסטער וויכ־ ...קייט פאַר דעם דייטשען קריגס־מיניסטעריום. ... אַזוי אָבער וועט זי די דאָזיגע סודות אַריבער־ ...ענגען אַהינצו?

קושענדיג זיך מיט דעם גענעראַל, האָט זי [illegible]

די ערשטע גרויסע מפּלה פון דער רוסישער אַרמעי אין פּרייסען איז גע־ קומען צוליב א שפּיאָנקע. — א גע־ נעראַל האָט זיך אין איהר פערליבט און איהר אויסגעזאָגט מיליטערי־ שע סודות. — דער העלד איז געבלי־ בען הינדענבורג, אָבער דעם זיג האָט געבראַכט דאָס מיידעל.

אײדער ער געהט צום קריגס־פראָנט. זי האָט איהם געגעבען אָנצוהערענישען, אַז עס קאָן זיין, אַז זי טראָגט אַ יורש פון איהם... ער איז געוואָרען אַ ביסעל רויטליך און געזאָגט: „עס איז אַ גלענ־ צענדע אידעע", אָבער פריהער, האָט ער איהר דער־ קלערט, וועט זיין זעהר נויטיג, אַז זי זאָל פאָהרען קיין מאָסקווע דאָרט אַראַנזשירען פערשידענע זאַ־ כען און אויך קויפען חתונה־קליידער. דער גע־ נעראַל האָט פאַר איהר בעשטעלט אַ פּלאַץ אויף דער באַהן, איהר געגעבען געלד און דאָקומענטען, אַז זי קאָנען דורכגעהן אַלע גרעניצען.

און מעהר האָט ער זי שוין קיינמאָל נישט גע־ זעהען. געניאַ איז פערשוואונדען געוואָרען. זי איז ווי אין וואַסער אַריין. אָבער מיט עטליכע וואָכען שפּעטער איז די רוסישע צווייטע אַרמעי אַריינגעפאַלען אין אַ פּאַסטקע. זי איז געכאַפּט געוואָרען אין טאַנענבורג. דאָס איז געווען די בעריהמטע שלאַכט, וואָס האָט געמאַכט וועלט־ בעריהמט גענעראַל הינדענבורג׳ן און גענעראַל לו־ דענדאָרף׳ן. געניאַ׳ס געליבטער, דער אַלטער רו־ סישער גענעראַל, איז דערהרג׳עט געוואָרען צו־ זאַמען מיט צעהן טויזענד פון זיינע סאָלדאַטען.

געניאַ האָט אָבער שפּעטער בעצאָהלט מיט איהר אייגענעם לעבען. זי האָט ווידער פּרובירט שפּילען דיזעלבע ליבעס־שפּיל מיט אַ רוסישען פּאָלקאָווניק. די געליבטע אָבער פון דעם פּאָל־ קאָווניק האָט געקראָגען אַ חשד אויף איהר. זי איז געווען זעהר אַ קלוגע און זי איז טאַקע אויסגע־ נוצט געוואָרען ביי פערשידענע געלעגענהייטען פון איהר אייגענעם געליבטע אויף שפּיאָנאַזש. זי האָט אויסגעפונען, אַז געניאַ איז געווען די יעניגע, וואָס האָט פערנאַרט דעם אַלטען גענע־ ראַל און זי האָט געקראָגען בעוויזען, אַז זי קריגט בעצאָהלט פון דעם דייטשען גענעראַל־ שטאַב. געניאַ איז פּראָצעסירט געוואָרען און אויפגע־ האָנגען געוואָרען. אַ וואָך צייט איז איהר שעהנער טויטער קערפּער געהאָנגען אויף אַ בוים אויפ׳ן וועג פון איין פעסטונג צו דער צווייטער.

אינטערעסאַנט איז, אַז נאָך דעם ווי געניאַ איז הינגעריכטעט געוואָרען, האָבען איהרע על־ טערען אויפגעהויבען אַ געשריי, אַז זי איז גע־ ווען אומשולדיג, אַז אַן אַנדער מיידעל, וועלכע איז געווען עהנליך אויף איהר, האָט עס געשפּילט די ליבע מיט דעם קאָמאַנדיר פון דער רוסישער צוויי־ טער אַרמעי. אַן אונטערזוכונג איז וועגען דעם געמאַכט געוואָרען, אָבער עס האָט זיך אַרויסגע־ שטעלט, אַז די עלטערען האָבען אַליין נישט גע־ וואוסט וואָס פאַר אַ טאָכטער זיי האָבען געהאַט, און אַז זי איז טאַקע געווען די יעניגע, וואָס האָט דריי יאָהר צייט נאָך דעם ווי זי איז אַוועק פון איהרע עלטערנ׳ס הויז, געדינט אַלס אַ שפּיאָנקע. מען האָט אויסגעפונען, אַז זי האָט געהאַט פינף־ און צוואַנציג טויזענד דאָלאַר אויפגעזאַמעלט און איינגעלייגט אין פערשידענע בענק. דאָס געלד האָט זי, זעלבסטפערשטענדליך, געקראָגען פאַר איהר שפּיאָנאַזש.

די שלאַכט ביי טאַנענבורג האָט אויפגערו־ דערט די גאַנצע וועלט. מען האָט דערוואַרטעט, אַז די רוסישע אַרמעי, וועלכע איז געווען שטאַר־ קער ווי די דייטשע אַרמעי אין יענעם געגענד, זאָל צושמעטערען דעם דייטשען פראָנט. די אַרמעי, וועלכע איז געווען קאָמאַנדירט פון דעם אַלטען גענעראַל, איז געווען איינע פון די בעסטע, וואָס רוסלאַנד האָט געהאַט, מיט די מאָדערנסטע איינ־ ריכטונגען. אָבער געניאַ האָט אויסגעפונען אַלע פּלענער פון דער רוסישער אַרמעע און זי איז אַריין אין דייטשלאַנד און דאָס איבערגעגעבען צו גענע־ ראַל לודענדאָרף. האָט עס טאַקע אַזוי פּאַסירט, אַז די רוסישע אַרמעי, אין וועלכע עס זענען געווען אייניגע רעגימענטען פון דעם קיסר׳ס איי־ גענער גוואַרדיע, איז אַרומגערינגעלט געוואָרען פון אַלע זייטען און איז אַריינגענאַרט געוואָרען אויף אַ פּלאַץ צווישען צוויי גרויסע אָזערעס און זומפּען און איידער זיי האָבען זיך געקאָנט אַרויס זענען זיי פּאַקטיש פערניכטעט געוואָרען. אין אָנהויב איז מען געווען איבערראַשט פון דער דאָזיגער שרעקליכער פּאַסירונג. מען האָט זיך נישט געקאָנט פאָרשטעלען ווי אַזוי די רוסישע אַר־ מעי האָט בעקומען אַזאַ מין מפּלה. איצט אָבער, ווען מען האָט זיך דערוואוסט וועגען דער ראָלע, וואָס געניאַ האָט געשפּילט אין דער געשיכטע, איז שוין נישטאָ זיך וואָס צו וואונדערען. געניאַ האָט געהאָלפען פיהרען צו דער פערניכטונג פון צעהן טויזענד סאָלדאַטען.

יואל סלאָנים

אַביסעלע קיבּיץ

(הומאָר פון טאָג)

פּעני: ווי געפעלט דיר דאָס, וואָס מיין מאַן קען נישט אײנשטיין.

עני: עס איז אוממעגליך. דאַכט זיך, אַז אפילו אַ קינד האָט שוין געהערט פון פּראָפעסאָר אײנשטיין.

פּעני: איך מיין, אַז ווען ער קומט אַהיים איז ער אַזוי שכור, אַז ער קען אויף די פיס נישט אײנשטיין.

* * *

ענדליך איז געקומען דער טאָג, ווען דער ראַבינער־ קאַנדידאַט עלבין האָט געזאָגט, אַז מאָרגען פריה פאָהרט ער שוין אַוועק.

האָט דער באַלעבאָס מענדעל, קוים דערוואַרט דעם פאַר־ טאָג און גאַר פריה געוועקט דעם ראַבינער:

— שטעהט אויף, איהר דאַרפט שוין פאָהרען, דער האָן האָט שוין געקרעהט.

— וואָס, איהר האָט נאָך אַ האָן? — האָט דער ראַ־ בינער - קאַנדידאַט געענטפערט, — אויב אַזוי וועל איך דאָ זיין נאָך אַ פּאָר טעג.

בעריכט פון דער ענגלישער מאַנדאַט־מאַכט איבער א״י

פאַר דער מאַנדאַט־קאָמיסיע

לאָנדאָן, (יט״א) אין דעם [illegible] פער־ עפענטליכטען אָפיציעלען בעריכט פון דער ענגלי־ שער רעגירונג פאַר דער מאַנדאַט־קאָמיסיע וועגען דער פערוואַלטונג אין א״י אין יאָהר 1935 (א בוך פון 384 דרוקזייטען), וועגען וועלכען יט״א האָט שוין בקיצור טעלעגראַפיש מיטגעטיילט ווערט צוג. אַנד. בעריכטעט וועגען דעם פּראָיעקט פון לעגיסלאַטיווען ראַט. דער פּראָיעקט איז אויפגענומען געוואָ־ רען אונגינסטיג דורך די יודען אָבער מיט צופרידען־ הייט דורך די אַראַבער און האָט — לויט דעם בע־ ריכט — געהאַט א בערוהיגענדע ווירקונג. ווייטער ווערט אָנגעוויזען אַז דער טויט פון שייך על־קאַסאַם א פּאָליטישען עמיגראַנט פון סיריען, וועלכער איז געשטאַנען בראָש פון א טעראָריסטישער באַנדע, האָט אַרויסגערופען א טומל פון אויפרעגונג אין די פּאָליטישע און אַנדערע קרייזען.

איבערגעהענדיג צו דער יודישער אימיגראַ־ ציע בעמערקט דער בעריכט, אַז צווישען די 61,654 יודישע עולים אין 1935 זענען געווען 6,309 קאַפּי־ טאַליסטען מיט 5,694 פאַמיליען מיטגלידער, בעת דער אַרבייטס שעדיול האָט אַרומגענומען 27,729 פערזאָן. די רעגירונג האָט רעגולירט די איינוואַנדע־ רונג לויט דער געשאַצטער אויפנאַהמספעהיגקייט פון לאַנד. 1557 פערזאָן, דערונטער 565 יודען, זע־ נען פאַר אומלעגאַלע איינוואַנדערונג פערמשפּט געוואָרען אויף תפיסה־שטראָפען און דעפּאָרטאַציע, 1079 פערזאָן, דערונטער 245 יודען זענען דעפּאָר־ טירט געוואָרען. קיין סיריען און עגיפּטען זענען אַד־ מיניסטראַטיוו אַרויסגעשיקט געוואָרען 1354 פערזאָן דערונטער 34 יודען.

די יודישע עולים גראַוויטירען נאָך אַלץ מעהרס־ טענס אין די שטעט, וואו עס ציהען זיי צו די העכ־ ערע לייטען און שטאָטישע בעשעפטיגונגען. אין די לעצטע חדשים האָט זיך שטאַרק פערגרעסערט די אַרבייטסלאָזיגקייט אין תל־אביב, און חיפה, וואָס עס האָט פעראורזאַכט א לייכטען אָפּפלוס אין די קאָ־ לאָניעס. די אַרבייטסלאָזיגקייט צווישען יודען האָט בעטראָפען לויט שאַצונגס־ציפערן אַן ערך 2.600 אין סעפּטעמבער, 3.500 אין אָקטאָבער, 5050 אין נאָוועמבער און 6,000 אין דעצעמבער 1935.

וואָס איז שייך די יודישע אויטאָנאָמיע־אינסטיטוציעס זענען די רייבונגען צווישען ועד־הלאומי און אגודת־ ישראל געוואָרען ווייניגער שאַרף. א פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע איינהייט צווישען די ביידע קער־ פערשאַפטען קען גאַנץ לייכט דערגרייכט ווערען. פאַר די רעליגיעזע מינדערהייט־פערשידענהייטען וואָלט אפשר געפונען געוואָרען א לעזונג דורך שאַפען א רע־ ליגיעזען ראַט, וואָס זאָל פערוואַלטען מיט אַלע רעלי־ גיעזע אַנגעלעגענהייטען. דער ראַט דאַרף בעשטעהען פון רעליגיעזע יודען און זאָל געוועהלט ווערען אָהן דער בעטייליגונג פון פרויען, אויך די דיפערענצען צווישען די רעוויזיאָניסטען און הסתדרות זענען אין משך פון יאָהר 1935 ווייניגער אַקצענטואירט גע־ וואָרען.

אין דעם איבערבליק פון די אַראַבישע אַנגעלעגענהייטען ווערט פעסטגעשטעלט אַז די אַראַבישע פּאָ־ ליטישע אָרגאַניזאַציעס האָבען זיך ענטוויקעלט אין נאָרמאַלע וואַהל־פּאַרטייען. אונטער דרוק פון דער עפענטליכער קריטיק און בעזונדערס א דאַנק דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען, איז דערגרייכט גע־ וואָרען א געוויסע פערשטענדיגונג צווישען די פּאַר־ טייען. וואָס עס האָט זיי ערלויבט [illegible] (מיט אויסנאַהם פון איסטיקלאַליסטען) אַרויסצוטרעטען געוויסע נאַציאָנאַלע פאָדערונגען דעם הויך קאָמי־ סאַר.

ביים שילדערען די ווירטשאַפטליכע פראַגען ווערט אָנגעוויזען אַז דער בודזשעט פּרעלימינאַר פאַרן פי־ נאַנץ פעריאָד פון 1טען אַפּריל 1935 ביז דעם 31־ טען מערץ 1936 איז איבערגעשטיגען געוואָרען פון 5,436,087 פונט אויף 5,739,270 פונט. דער בוד־ זשעט רעזערוו איז געשטיגען ביז א סומע פון 6,520,000 פונט. דער אימפּאָרט איז געשטיגען פון 4,351,786 פונט אויף 4,681,000 פונט. די באָדען־ פערקויפען האָבען בעטראָפען 11,720,000 פונט (187,000 דונאַם), לעגבי 6376,,000 פונט (156000 דונאַם) אין יאָהר 1934.

די באַנק־דעפּאָזיטען האָבען סוף 1935 בעטראָ־ פען קרוב 16 מיליאָן פונט, מיט צוויי מיליאָן פונט ווייניגער ווי סוף 1934, די איטאַליענישע אינדוסטריע האָט זיך אין משך פון דעם יאָהר ווייטער ענטוויק־ קעלט, הגם אייניגע אונטערנעהמונגען זענען א קור־ צע צייט [illegible] געשלאָסען.

די פּראָספּעריטעט אין לאַנד האָט אין יאָהר 1935 ווייטער אָנגעהאַלטען און איז געקומען צום אויסדרוק אין א פערברייטערונג פון דער יודישער טעטיגקייט און איינפלוס ביז עס איז צום סוף יאָהר געקומען — צוליב אינטערנאַציאָנאַלע פערוויקלונגען — צו קרעדיט־באַגרענצונגען און א פערקלענערונג פון די אינוועסטיציעס אין דער בויבעוועגונג און דער אינ־ דוסטריע.

אין דעם קאַפּיטעל וועגען שול־וועזען ווערט בע־ ריכטעט אַז אין יאָהר 1935 זענען געווען טעטיג 492 יודישע שולען מיט א צאָהל פון 51,314 שילער, בעת מיט א יאָהר פריהער זענען געווען 467 שולען מיט 43,900 שילער. אויף דעם אַראַבישען שול־וועזען האָט די רעגירונג אויסגעגעבען 168,193 פונט. די גאַנצע בעפעלקערונג אין ארץ ישראל איז אויף דעם 30טען יוני 1935 געשאַצט געוואָרען אויף 1 מיליאָן 194,529 פערזאָן, דערונטער 320,358 יודען.

„קינדער־עז אָדער נישט קינדער־עז"

יודישער אַנטייל אין דער פיל־מיליאָניגער דעבאַטע

מאָסקווע (יט״א) שוין העכער 15 טעג זיי עס געהט אָן אין סאָוויעט־רוסלאַנד אַ דעבאַטע: קינדלען אָדער נישט קינדלען: יאָ פערבאָטען אַבאָר־ טען אָדער נישט פערבאָטען. אין דער דעבאַטע נעהמען אַנטייל מיליאָנען און עס פאָלגען זי מיט דעם גרעסטען אינטערעס צעהנדליגער מיליאָנען.

דאָס נייע געזעץ וועגען אַבאָרטען בעריהרט די אינטערעסען פון מיליאָנען מענשען, די סאָ־ וויעטישע רעגירונג האָט דעריבער געהאַלטען פאַר נויטיג איבערצוגעבען דעם פּראָיעקט פאַר אַן־אַל־ זייטיגער און ערנסטער בעהאַנדלונג פון דער גאַנ־ צער בעפעלקערונג.

אויף די שפּאַלטען פון צייטונגען, אויף פער־ זאַמלונגען אין קלובען און פאַבריקען, אין קאָלכאָ־ זען און אַנשטאַלטען, אין הייזער און גאַס און אין טראַמוואַיען — אומעטום ווערט איצט גערעדט אויף איין און דער זעלבער טעמע — יאָ קינדלען אָדער נישט קינדלען; יאָ פערבאָטען אַבאָרטען אָדער נישט פערבאָטען.

עס זאָגען זיך אַרויס אַרבייטער און אָנגעשטעל־ טע, פּראָפעסאָרען און שוואַרץ־אַרבייטער, לעהרער און קאָלכאָזניקעס, עלטערע פרויען און יונגערע.

גלייכצייטיג ווערען בעריהרט אויף פיל אַנ־ דערע פראַגען, ווי פראַגען פון וואוינונג, פון פער־ דינסט פון געשלעכטליכע פערהעלטנישען, פראַגע פון ליבע, פאַמיליען־לעבען, קינדער־ערציהונג. פראַ־ גען פון מאָראַל, פון מעדיצינישער הילף א. א. וו. הונדערטער בעמערקונגען, אויסבעסערונגען און דערגענצונגען זענען געמאַכט געוואָרען צום גע־ זעץ־פּראָיעקט.

זעלבסטפערשטענדליך, אַז עס זאָגען זיך אויך אַרויס יודישע פרויען, נאָר מערקווירדיג. אין דער צייט, וואָס ביי נישט יודען זאָגען זיך אַרויס וועגען דער ברענענדער פראַגע פרויען פון אַלע שיכטען פון דער געזעלשאַפט, הערען זיך צווישען די יו־ דישע פרויען בלויז די שטימען פון אַרבייטענדע פרויען, פון פרויען פון אַרבייטער און פון קאָלכאָז־ ניקעס. נאָך אַן אינטערעסאַנטע ערשיינונג איז, וואָס עס הערען זיך נישט שטימען פון די יודישע מענער.

מיר האָבען שטענדיג גוט געקינדעלט, קיין עין־הרע, מיר קינדלען און וועלען קינדלען — דאָס איז די אונטערשטע שורה פון דעם גרעסטען טייל אַרויסזאָגונגען פון יודישע אַרבייטענדע פרוי־ ען.

מוטערשאַפט איז אַ גליק, שרייבט מינע באַראַ־ כאָוויטש, אַן אַרבייטערין אין אַ ביראָ־ביזשאַנער אַרטעל, זי האָט זיך שוין גוט איינגעפונדעוועט אין ביראָ־בידזשאַן.

עס דאַרף איהר שוין באַלד געבוירען ווערען דער צווייטער ביראָ־בידזשאַנעץ און זי איז גרייט צו האָבען נאָך אַ האַלבע טוץ ביראָבידזשאַנצעס.

אַ יודישע מאַמע פון ניין קינדער דערצעהלט, וואָס פאַר א נחת זי האָט פון איהרע קינדער, איינער איז אַ רויטער קאָמאַנדיר אין דער ווייט־מזרח׳שער אַרמעי, איינער איז אַ לופט־פליהער, איינער איז אַן אינזשעניער און צוויי טעכטער זענען לעהרערינס, איינע שטודירט מעדיצין און דריי זענען די שיינדעל פון דער שול, אין וועלכער זיי לערנען זיך. און בסך־הכל איז די מאַמע פון די ניין קינדער אַלט 46 יאָהר. טאָמער וועט זי האָבען ביז׳ן טוץ, וועט זי זיי אויך קיינעם נישט אָנוואַרפען.

קינדער איז אַ ברכה, פון קינדער האָט מען נחת, פאַר קינדער זאָרגט די מלוכה, דאָס איז דער תמצית פון גרעסטען טייל אַרויסזאָגונגען פון די פרויען פון פאָלק.

Dr. med. L. Berman
[illegible] 15, טעל. 149-07
[illegible] פאַר מענער - שוועכע־[illegible]
האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
[illegible] פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרטאָג
[illegible] — [illegible]־פרייזען

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

צי וואקסט די קאנסום-קאאפעראציע אין פוילען צוליב'ן אנטיסעמיטיזם ?

אין דער פוילישער קאנסום - קאאפעראציע מערקט זיך לעצטענס אן אויסגעשפראכענע אויפ־לעבונג. עס ענטשטעהען מאסענווייז נייע קאנסום־קאאפעראטיוועז און כמעט אויסשליסליך אין די דערפער. אין פערלויף פון די דריי יאהר 1932 — 1934 האט דער פערבאנד „ספאלעם" אנגענומען 81 נייע מיטגלידער, און פאר דעם איין יאהר 1935 זענען ענטשטאנען 185 נייע קאנסום־קאאפעראַ־טיווען. הייאר גייט דער וואוקס מיט אַנאַך שטאַר־קערען טעמפ: אין פערלויף פון דעם ערשטען קוואַר־טאל האט „ספאלעם" ארויסגעגעבען 106 בעשיי־ניגונגען פאר נייע קאאפעראטיוועז, אנדערש גע־רעדט, אין משך פון דריי חדשים זענען הייאהר ענטשטאנען מעהרער קאנסום־קאאפעראטיוועז ווי פריהער אין פערלויף פון דריי יאהר !

מיט איין ווארט, אין פוילישען דארף מערקט זיך א שטארקע בעוועגונג פאר דער פארגעזעל־שאפטליכונג פון האנדעל. וואס זענען די סיבות פון אט דער דערשיינונג און פארוואס האט זיך דער פוילישער פויער גראד איצט געווארפען אויף קאנ־סום־קאאפעראציע ? אן'ענטפער אויף דער פראגע פרובט געבען אין זשורנאל „ספאלעס" ה' י. דא־מינקא, וועלכער קומט צו פאלגענדיגע אויספיהרען.

כדי צו פערשטיין די נייע דערשיינונג, דארף מען פריהער פון אלץ וויסען, וואו ענטשטייען די נייע קאאפעראטיוועז. די בעוועגונג האט ארומגע־נומען די מזרח־קרעסען צוזאמען מיט ביאליסטאקער וואיעוואדשאפט, דערנאך כמעט גאנץ גאליציע, טיי־לען פון לובלינער וואיעוואדשאפט, פון קעלצער און פון ווארשעווער, ד. ה. לויטער געגענטען מיט אנ־ארעמער בעפעלקערונג.

עס איז פערהאן א מיינונג, אז די קאאפעראטי־ווע בעוועגונג שטיצט זיך דא אויף אנטיסעמיטישע שטימונגען און בענוצט זיך פון דעם פאקט, וואס יודען בעהערשען דעם האנדעל. ה' י. דאמינקא ווייזט אויף, אז די דאזיגע מיינונג איז זייער שוואך בעגרינדעט עס איז א פאקט, א גראד אין יענע געגענטען, וואו עס ווערט איצט געפיהרט די סאמע שאַרפע אנ־טיסעמיטישע העצע, ווי די פאוויאטען ראדאמער, אפאטשנער און קאנינער, איז אין פערלויף פון די לעצטע יאהרען נישט ענטשטאנען קיין איין נייער קאנסום־קאאפעראטיוו. אויף וויפיל מען בעקעמפט דארטען דעם יודישען האנדעל, איז מען דארטען אויסען צו בעזייטיגען דעם יודישען הענדלער, כדי צו בעפרייען אן'ארט פאר דעם קריסטליכען פריוואַ־טען קרעמער.

מען זאגט נאך, אז אין דער קאנסום־קאאפע־ראציע קומט צום אויסדרוק דאס נאציאנאלע בע־וואוסטזיין פון דער בעפעלקערונג אויף די קרע־סען. אויך דאס שטימט בלויז אין א קלייגער מאס. א פאקט איז, אז אין די נייע־ענטשטאנענע קאאפע־ראטיוועז אויף די מזרח־קרעסען ארבייטען פאר־לאקען צוזאמען מיט די פויערים, וועלכע בעצייכ־נענען זיך אליין אלס „דארטיגע", און אין לובלינער וואיעוואדשאפט ענטשטייען די קאאפעראטיוועז אין פוילישע דערפער אקוראט אזוי גוט ווי אין די אוק־ראינישע דערפער און אין די געמישטע.

אזוי ארום דארפען דא שפיעלען א ראלע אנ־דערע וויכטיגע מאמענטען, און עס איז נישט שווער זיי ארויסצוגעפינען.

פריהער פאר אלץ קומט דא אין בעטראכט די ראדיקאליזירונג פון דער בעפעלקערונג, בעזונדערס פון דער דארפישער יוגענט. אויף קורסען און פאר־לעזונגען ווייזט ארויס די יוגענט, אהן אונטערשיד פון לאגער, מעהרער פון אלץ פע־אינטערעסירונג מיט די פראבלעמען פון ווירטשאפטליכען איבערבוי. דאס לעבען דארף ווערען איבערגעבויט אויף קאא־פעראטיווע יסודות. דאס איז די אלגעמיינע מיי־נונג, און אזוי ווי א קאאפעראטיוו קראם איז לייכ־טער פון אלץ צו גרינדען, הויבט מען אן דערפון און מען זעהט דערין דעם אנפאנג פון ווירטשאפט־ליכען איבערבוי. דער קאאפעראטיוו דארף אויך געבען בעשעפטיגונג דער ארבייטסלאזער יוגענט.

ווייטער ווירקט זייער א סך דער בייששפיל, ווי נאר עס ענטשטייט א קאאפעראטיווע קראם אין א דארף און פיהרט די ארבייט מיט דערפאלג, ווירקט עס אנשטעקענד אויף אלע ארומיגע דערפער.

צו דער קאנסום־קאאפעראציע האבען זיך גע־ווענדעט אויך אלע עלעמענטען, וועלכע געפינען ניט וואו אהינצוטון זייער סאציאלע ענערגיע, די מעג־ליכקייטען פון פאליטישער טעטיגקייט, פון קאמונא־לער און פון פערשידענע אנדערע מינים ארבייט זענען געווארען בעגרענצט, און ווער עס אינטערע־סירט זיך מיט כלל־זאכען, האט זיך געווארפען אויף קאנסום־קאאפעראציע, וואו מען איז ווייניגער גע־בונדען און וואו מען קאן לייכטער דערגרייכען פראקטישע רעזולטאטען. אייניגע סטאראסטעס האַ־בען אפען אנערקענט, אז די קאנסום־קאאפעראציע שטעלט מיט זיך פאר די „זיכערקייטס־קלאפע" פאר דער ענערגיע פון די ראדיקאלע עלעמענטען.

אויפ'ן סמך פון דעם אלעם קומט ה' דאמינקא צום אויספיהר, אז די איצטיגע אויפלעבונג אין דער דארפישער קאנסום־קאאפעראציע איז נישט קיין פערבייגייענדיגע דערשיינונג: דאס דארף האט אויפ־געוואכט צום בעוואוסטזיניגען פארגעזעלשאפטליכען ווירטשאפטליכען לעבען.

דער קאאפעראטיווער פובליציסט פערמאכט נישט די אויגען, אז דער אויפבליה פון דער קאנסום־קאאַ־פעראציע בעציהט זיך אויסשליסליך צו די דערפער.

היינט א זיצונג פון דער צווישען-האנדעלס-קאמער-קאמיסיע

וועגן דער רעפארם פון פאטענטען-סיסטעם

אויף די וועכענטליכע פערזאמלונגען אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין, פאמארסקא 15, האט מען ארומגערעדט די פראגע וועגן רעפארם פון די האנדעלס־ און אינדוסטריע־פאטענטען.

די פראגע איז לעצטענס ווידער שטארק אקטועל געווארען אין צוזאמענהאנג דערמיט קומט, היינט דינסטאג, פאר א זיצונג פון דער צווישען האנדעלס קאמער־קאמיסיע, אויף וועלכע דער פערבאנד פון אלע האנדעלס־קאמערען וועלען אנגעהמען בנוגע דער פראגע א שטעלונג, ווי מיר האבען שוין אין זיינער צייט איבערגעגעבען, זענען פערהאנדען א סך פראיעקטען,

די אלע ביז יעצט ארויסגערוקטע פראיעקטען האבען אנגעטראפען אויף גרויסע שוועריגקייטען, ווייל זיי זעהען פאראויס בלויז א קארעקטור־רע־פארם, און אלס אזעלכע איז דאס א האלבע ער־לעדיגונג, וועלכע קען נישט צופרידענשטעלען אלע ווירטשאפטליכע קרייזען.

א פאטענטען רעפארם אין ברייטע'ן מאס־שטאב טרעפט אויך אן אויף געוואלדיגע שוועריג־קייטען, ווייל ס'האנדעלט זיך יוגעג איינגאנצען אפ־שאפען די פאטענטען, ווייל אלס עקוויוואלענט פאר'ן מלוכה־אוצר וואלט מען געמוזט העכערען די שטייערען צו וועלכען ס'בעציהען זיך נעגאטיו די ווירטשאפטליכע ספערען, דעריבער יועט סוף כל סוף קומען א קליינע רעפארם בפרט בנוגע האנ־דעלס־אונטערנעהמונגען. אין דעם פאל האט די גרע־סטע שאנסען דער פראיעקט פון די קליינהענדלער־ארגאניזאציעס און נעמליך: פערגרעסערען די פאטענטען מינימום ביז 10 קאטעגאריעס, ווי... זאלען זיין אבהענגיג בלויז פון גרויס פון ...ליכען אומזאץ און נישט פון ארט, לאקאל, ... ארטיקלען, בראנזשע אדער ארט פערקויף.

די פאטענטען דארפען זיין קווארטאלנ... הצלען אויטאמאטיש איבערגייען צו א קל... אדער גרעסערע קאטעגאריע אבהענגיג אין ד... גרויס, ס'וועט זיין דער אומזאץ, און אזוי ... פערשפארען צו מאכען פראטאקאלען מיט שטר... יעדענפאלס האפט מען, אז אין יאהר 1937 ... די רעפארם אריין אין קראפט.

די האנדווערקער וועלכע האבען בעקומען דאס רעכט צו האלטען לערן=יונגלעך

קענען בעקומען ציינגישען פון דער האנדווערקער-קאמער

אין הסכם מיט די אויפקלעהרונג פון מי־ניסטעריום וואס איז געשיקט געווארען צו דער לאדזער האנדווערקער־קאמער, האבען דאס רעכט אנצונעהמען און אויסצובילדען לערן־יונגלעך, נישט נאר אזעלכע האנדווערקער, וועלכע האבען מייס־טער־דיפלאמען אדער די וואס האבען טעכנישע אקאדעמישע בילדונג, נאר אויך האנדווערקער, וועל־כע האבען פאר דעם 16 דעצעמבער 1927, איידער דאס צעכען־געזעץ איז אריין אין קראפט) בע־שעפטיגט אין זייערע ווארשטאטען יוגענדליכע אר־בייטער אלס לערן־יונגלעך אדער קוואליפיצירטע געזעלען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט טיילט מיט די האנדווערקער־קאמער, אז פערזאנען, וועלכע קע־נען אויפווייזען, אין הסכם מיט דער דערמאהנטער אויפקלעהרונג, זייער רעכט צו האלטען לערן־יונגלעך, קענען בעקומען א צייגניש פון דער ...ווערקער־קאמער.

געזעלען דארפען אויסנוצ...

דעם לעצטען מיניסטעריאלען צירקו...

מיר דערמאהנען, אז אויפ'ן יסוד פון ...ניסטעריאלען צירקולאר פון 15 מאי 1936 ... ביז דעם 30 יוני 1937 צוטרעטען צום גע... עקזאמענס לויט די אלגעמיינע פארשריפטען ... די פערזאנען, וועלכע האבען געענדיגט 18 ... און געענדיגט די לעהר ביי פעזאנען, וועלכע ... נישט קיין מייסטער־דיפלאמען.

נאך דעם דאזיגען טערמין וועלען ... מאהנטע רעכט האבען נאר די קאנדידאטען ... האבען רעגיסטרירט זייערע אפמאכען מיט ... טערס אין דער האנדווערקער־קאמער ביז ... נואר 1937.

דער האנדעלס=מיניסטער וועט מארגען אויפנעהמען אין לאדז

די פארשטעהער פון לאדזער אינדוסטריע און האנדעל

מארגען מיטוואך הויבט זיך אין לאדז אן דער צוזאמענפאהר פון אלע האנדעלס־קאמערען אין פוילען, דער צוזאמענפאהר דארף בעטראַ־טען זעהר וויכטיגע ווירטשאפטליכע פראבלעמען.

צום צוזאמענפאהר קומט ספעציעל דער האנ־דעלס־מיניסטער אנטאני ראמאן, וועלכער וועט אן טיילנעהמען אין דער פלענאר־זיצונג פון צוזאמענ־פאהר.

מארגען נאכמיטאג וועט דער האנדעלס־מי־ניסטער אויפנעהמען פארשטעהער פון די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און זיך בעקענען אויף א דירעקטען אופן מיט די אקטועלע פאטענטען פון אינדוסטריע און האנדעל אין לאדזער קרייז.

דער מיניסטער וועט אין אוונט אויפגענומען ווערען דורך דעם פרעזידיום פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער.

וועגען דעם געשענקטען לאקאל=שטייער

נייער צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום

צוליב דעם וואס ס'זענען ענטשטאנען ספקות ביים אנווענדען דעם צירקולאר פון 18 פעברואר וועגען לאקאל־שטייער, האט דאס פינאנץ־מיני־סטעריום אין א נייעם צירקולאר פון 25. מאי ה. י. אויפגעקלעהרט, אז צוזאמען מיט'ן לאקאל־שטייער פאר איין און צוויי־צימערדיגע דירות, זענען אויך געשענקט געווארען די עקזעקוציע־קאסטען פון די דאזיגע פערלעגענע שטייערען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז כדאי צו דערמאהנען, אז די פערלעגענע חובות ווערען געמיינט ביז'ן יאהר 1935 און פריהערדיגע יאה־רען, זענען אויך נוגע די וואוינונגס - לאקאלען איין און צוויי צימערדיגע, אין וועלכע א חוץ דער וואוינונג איז א טייל לאקאל פערנומען אויף א האנדווערקער ווארשטאט.

ווער הייסט א וואיאזשאר

און ווען דארף מען א פאטענט ?

יעדער סוחר און פאבריקאנט איז לויט דעם געזעץ בערעכטיגט פערזענליך אדער דורך זיינס א אנגעשטעלטען אנצונעהמען בעשטעלונגען אין גאנץ פוילען אויף זיינע סחורות.

די פערזאן, וואס פאהרט ארויס אלס בעפול־מעכטיגטער פון סוחר אדער פאבריקאנט מוז בע־זיצען א לעגיטימאציע, וואס ווערט ארויסגעגעבען דורך'ן שטייער־אמט פון דער שטאט, אין וועלכען עס וואוינט די אונטערנעהמונג. די ביטע אדער דעקלאראציע ארויסצוגעבען א וואיאזשארען־לע־גיטימאציע דארף דערלאנגען דער סוחר אדער פאבריקאנט .

עס איז דערביי נישט וויכטיג צי דער וואיא־זשאר איז א שטענדיגער אנגעשטעלטער אדער נאר א צייטווייליגער. עס איז אויך אלץ איינס צי ער נעהמט פענסיע אדער פראוויזיע. אויב דער וואיא־זשאר פאהרט גלייכצייטיג פאר עטליכע אונטערנעה־מונגען דארפען אלע אונטערנעהמונגען זיין פער־שריבען אין דער וואיאזשארען־לעגיטימאציע.

זעלבסטשטענדיגע האנדעלס־אגענטען קענען אליין פערלאנגען פון שטייער־אמט לעגיטימאציעס פאר דער ריי'ע.

בלוין די אייגענטימער פון די אונטערנעהמונגען זענען בעפרייט פון צו האבען וואיאזשארען־לעגי־טימאציעס.

די שטאטישע בעפעלקערונג און ספעציעל די ארביי־טער אינטערעסירען זיך נישט צו קאנסום־קאאפעראציע. זעלטען וואו ענטשטייען אין שטעט נייע קאנסום־קאאפעראטיוועז, עס ווערען אייגעבראכען גרויסע אלטע שטאטישע קאאפעראטיוועז, און עס האט זיך אפגעשטעלט דער צופלוס פון נייע מיטגלידער.

ה' דאמינקא דערקלערט עס מיט סאציאלע מא־טיוועז, די ארבייטער האבען איצט צוליב'ן קריזיס זיך געפונען אין אנ'ערגערער לאגע ווי די פויערים: דער פויער האט כאטש א דאך איבער'ן קאפ און אייגענע קארטאפעל. דער ארבייטער האט גאר־נישט. אין דארף זענען דעריבער זייער פאפולער איצט די קאאפעראטיוועז לאזונגען. די ארבייטער־פיהרער דאגעגען טרעטען ארויס מיט ראדיקאלע לאזונגען פון סאציאלער איבערקעהרעניש, זיי האל־טען נישט פון קאאפעראטיווער טעטיגקייט. אדער זאגען גאר, אז זי איז שעדליך, ווייל זי פערשלינגט סאציאלע ענערגיע. אזוי ארום האבען די קאאפע־ראטיווע לאזונגען פארלוירען דעם צוטריט צו די ארבייטער־מאסען.

דער פובליציסט האט נישט דערשאצט די ווירטשאפטליכע ראלע פון דעם פריוואטען — צו־מייסט יודישען — האנדעל אין די שטעט, וועלכער בעזארגט די בעפעלקערונג מיט פערברויכס־ארטיק־לען צו ביליגע פרייזען. ער האט אויך נישט דער־שאצט די דערשיינונג, וואס א דאנק דעם קריזיס האט זיך די צאהל קליינהענדלער נישט פערקלע־נערט, נאר פערגרעסערט. עס איז בעקאנט, אז גראד לעצטענס האבען זיך צום האנדעל, און ספע־ציעל צום קליינהאנדעל מיט פערברויכס־ארטיקלען, גענומען אויך א סך פאלאקען, ווי עמעריטען, רע־דוצירטע בעאמטע, פריצים, וועלכע האבען נישט קיין הנאה פון זייער ערד־בעזיץ, און דעסגל. דאס פראבלעם פון דער קאנסום־קאאפעראציע אין די שטעט און פון איהר קאנקורענץ־פעהיגקייט מיט'ן פריוואטען האנדעל פערלאנגט א ווייטערדיגע אויס־פארשונג און אויפקלערונג.

י. לוואוויטש

דערגענצונג פון דער מלא...

רשימה

דאס מיניסטעריום האט מיטגעטיילט דע... ווערקער־קאמער, אז אין דער נאהענטסט... וועט אין „דזשענניק אוסטאוו" ערשיינען ... ארדנונג, וועלכע דערגענצט די רשימה פון ... כות מיט: וועש - נייהעריי, גארסעטען - ... שלאסער און פרעציז־שלאסער (מעכאניקער) ... טער טיילט די פעראַרדנונג די שניידעריי ... הערען - שניידעריי און דאמען - שניידער... טיילט אפ דאס כעמישע רייניגען און ... מלבושים און אנדערע סחורות פון פארבען ... לעדערלעך.

דער בעפארשטעהענדער קירזשנער צוזאמענפאהר

אין ווארשע איז פארגעקומען די ער... גרייטונגס־קאנפערענץ צום בעפארשטעהענ... פוילישען קירזשנער־צוזאמענפאהר, אין וועל... האבען אנטייל גענומען דעלעגאטען פון ... קירזשנער־צעכען אין פוילען .

מצד דעם קירזשנער־צעך פון לאדז זע... ווען פערטרעטען די ה"ה משה שאליט און ... ליפמאן .

די קאנפערענץ האט בעשלאסען צו ... אנ'ארגאניזיר־קאמיסיע אין וועלכער מצד ... העו אריין די ה"ה מ. פרושיצקי און מ... די ארגאניזיר־קאמיסיע וועט האבען די א... צוצוגרייטען דעם צוזאמענפאהר פון אלע ... קירזשנער־צעכען אין פוילען, וואס דארף ... מען אין ווארשע דעם 13 און 14 יולי ד. י.

דער טאג־ארדנונג פון דעם צוזאמענ... נעמט ארום א רייה אנגעווייטאגטע, אקטועלע ... בען, וואס וועלען האבען דעם ציל אויסצוב... דעם עקאנאמישען מצב פונ'ם קירזשנער־... און אויך זארגען וועגען זיינע קולטורעלע בע... נישען.

ווארשאווער אפיציעלע בע...

דעוויזען:

האלאנד	—	—	—	—
לאנדאן	—	—	—	—
ניו־יארק (קאבעל)	—	—	—	—
פראנצויזישע פראנק	—	—		
פראג	—	—	—	—

אפיציעלע פראצענטיג... פאפירען

באנק פאלסקי	—	—	—
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע			
3 „ „ II.			—
4 „ דאלארובקע	—	—	—
7- „ סטאביליזאציע		—	—
5- „ ווארשאווער		—	—
5- „ לאדזער			—

נייער פּאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבן

נייער פּאָלקסבלאַט

דינסטאָג, 16 כ"ו סיון תרצו

יוני
זון-אויפגאַנג 3.13
זון-אונטערגאַנג 7.59

צוליב די דעוויזע-בעגרענצונגען
פערלירט לאָדז דעם אויסלענדישן באַנוועל-קרעדיט

(אג) אין דער בעציהונג פון אויסלאַנד צו די דעוויזען בעגרענצונגען דאַרף מען אונטערשיידן צוויי עטאַפּען: פון 27. אַפּריל ווען די פאַרשריפטן וועגען דער דעוויזען צענטראַלע איז אריין אין קראַפט ביז סוף מאַי, און פון יוני פון לויפענדען יאָהר ביז איצט.

אין ערשטען עטאַפּ האָבען די אויסלענדישע באַנוועל הייזער אויפגענומען די ידיעה וועגען די דעוויזען בעגרענצונגען זעהר רוהיג ערשטענס צוליב דעם, וואָס די אַמעריקאַנישע באַנוועל הייזער האָבען נישט קיין דירעקטען קאָנטאַקט מיט לאָדז, נאָר זיי פיהרען טראַנזאַקציעס דורך דייטשלאַנד, און נעמליך ברעמען, וואו עס געפינט זיך די צענטראַלע פון די אַמעריקאַנישע באַנוועל הייזער. פאַר די ברעמענער ביוראָס איז אָבער א דעוויזען בעגרענצונג נישט קיין נייעס, ווייל זיי זענען שוין געוואוינט צו די שאַרפסטע דעוויזען בעגרענצונגען אין דייטשלאַנד פון דער אַנדערער זייט ווידער האָבען די לאָדזער אַגענטורען מיטגעטיילט זייערע הייזער אין אויסלאַנד, אַז די דעוויזען בעגרענצונגען האָבען נאָר דעם ציל דער קאַמף מיט דער וואַלוטע ספּעקולאַציע, אַזוי ווי דאָס האָבען אָנגעקינדיגט די פּוילישע מלוכה פאַקטאָרען.

די דאָזיגע בעציהונגען האָבען זיך אָבער תיכף געענדערט אין די ערשטע טעג פון יוני, ווען עס האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז די ערקלערונגען פון די מאַסגעבענדע ווירטשאַפטליכע פאַקטאָרען בעשטעטיגען זיך נישט, און אַז נישט נאָר עס ווערט נישט פערלייכטערט דער אימפּאָרט פון באַנוועל, נאָר להיפוך די לאַגע קאָמפּליצירט זיך פון טאָג צו טאָג און אַז די צוטיילונג פון דעוויזען אויף צו דעקען די התחייבותן פאַר באַנוועל איז זייער נישט קיין גענוגענדער. די אויסלענדישע באַנוועל-הייזער האָבען תיכף רעאַגירט אויף דער דאָזיגער לאַגע. קודם כל זענען שטאַרק פערשאַרפט געוואָרען די קרעדיט בעדינגונגען. עס זענען נעמליך פּראָטעסטירט געוואָרען אַ סך דאָלאַר וועקסלען אויף ניו-יאָרק, וואָס האָבען צוליב מאַנגעל אין דעוויזען נישט געקענט אויסגעקויפט ווערען צו דער צייט און עס איז נישט בעוואוסט ווען די פּראָטעסטען וועלען קענען אויסגעקויפט ווערען און דאָס צוליב דעם וואָס די לאָדזער פירמען האָבען בעקומען 50 פּראָצענט פון די דעוויזען וואָס זיי האָבען נויטיג געהאַט.

די מאַסען פּראָטעסטען פון די וועקסלען פון די לאָדזער פירמען האָבען אין אויסלאַנד אַרויסגערופען א זעהר נישט גינסטיגע רעאַקציע. עס איז די לאָדזער פירמען תיכף צוריקגעצויגען געוואָרען די זיי-טערדיגע קרעדיטען. איצט פאָדערען די אויסלענדישע פירמען ביים אָננעהמען אַקצעפּטען פון לאָדזער פירמעס פאַר באַנוועל א ספּעציעלע שריפטליכע גאַראַנטיע פון באַנק פּאָלסקי, אַז צום טערמין פון צאָהלען די וועקסלען, וועט די פירמע בעקומען פון דער באַנק די נויטיגע דעוויזען.

לויט דער מיינונג פון די פּאַראינטערעסירטע קרייזען, אויב די בעגרענצונגען וועלען נישט געענדערט ווערען אין דער נאָהענטסטער צייט, וועט לאָדז ענדגילטיג פערלירען די אויסלענדישע באַנוועל קרעדיטען, און דאַן וועט די טעקסטיל פּראָדוקציע אין לאָדז ערנסט בעדראָהט ווערען.

ריטועלע שחיטה אדער בעטויבען...
ביז וואָס ווען, אַרדענט זיך אַיין אַ סוואַיסקע שעכט-הייזער און קאַלט קראַנקע הזירים

(א) אַקטועל דעם וואָס מ׳זאָגט ריטועלע שחיטה און חזירים-קיילערײ. אין דער זעלבער צייט ווען די „למהנים" אין סיום האָבען געשוויגען, אין דער זעלבער צייט האָט וולאַדיסלאַוו גורא, א קוילער פון ליטאָמיערסקא 2 זיך אַליין איינגעאָרדענט א דאָ-מאָוועס" שעכטהייזעל, וואו ער האָט געקוילט געזונ-דע און אַפילו קראַנקע חזירים.

דערפון האָט מען זיך דערוואוסט אין שעכטהויז און אין א שיינעם פרימאָרגען, איז אָהנגעקומען א בעאַמטער פון שעכטהויז מיט א פּאָליציאַנט און טאַקע געפינען אונטער דער פעריגע א געקוילטען חזיר, וואָס איז בעת׳ן קוילען געווען קראַנק אויף כשערוואָנקע.

זעהענדיג די טעסט האָט זיך דער קצב צוזאַמען מיט זיינע שכנים געוואָרפען אויף זיי און ס׳איז געקו-מען צו א געשלעגער. א פּאָליציי פאַטרול האָט זיי איבער-געריסען, און אַלע זענען זיי צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

נעכטען איז אין קרייזגעריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס. דאָס געריכט האָט אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען דער קוילער גורא איז פערמשפּט געוואָרען אויף 7 חדשים תפיסה. קאַזשימיערא לי-סאַן, עדמונד אירמער און וואַצלאַוו יאַרלאָוויסקי — צו 3 חדשים יעדער.

איבערמאַרגען
ציהונג פון דער ווייער קלאַס! — א לאָס קויף איז דער בעריהמטער קאָלעקטור
נ. יאַטקאַ
פּיעטריקאַווער 22
פּיעטריקאַווער 66
נאַוואָמיעסקאַ 1

חתן בינדט די כלה, און זי שרייט: געוואַלד, גנבים!..
אָפּקלאַנגען פון דער גנבה בײ׳ם אַדוו. גאָלדבערג

(א) דעם 21טען יאַנואַר ד.י. האָט אַדוו. גאָלד-בערג (נאַראַנסקאַ 26) געמאָלדען דער פּאָליציי אַז ביי איהם איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַן איינפאַל און אַז ס׳איז צוגענומען געוואָרען געלד און גאָלד אויף א סומע פון 37 טויזענד זלאָטעס. אַדוו. ג. האָט אויך איבערגעגעבען, אַז די באַנדיטען האָבען פריהער גע-בינדען די דינסט.

די דינסט מאַריישאַ מאַטשאַק האָט אין אָנהויב געגעבען נישט קיין קלאָרע אינפאָרמאַציעס און צום סוף גענומען פּלאָנטערען אין די רייד. עס איז דע-ריבער געפאַלען א חשד אַז זי האָט א שייכות צו דעם איבערפאַל.

נאָך א חקירה ודרישה, האָט זיך אַרויסגע-שטעלט אַז זי איז טאַקע בעטייליגט אין דער גנבה, אַז דער גנב איז איהר חתן א בעקאַנטער איינברעכער, יוזעף וואָווזשיניאַק. ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז א טייל זאַכען האָט זי אָפּגעשטעקט ביים פריזירער יוזעף שימקיעוויטש (לאַגעוניצקאַ 25) און די רעשט ביים סטרוזש פון פּאָמאָרסקאַ 99.

ווייטער האָט די אויספאָרשונג פעסטגעשטעלט, אַז א חוץ חתן-כלה האָט זיך אין דער גנבה אויך בעטייליגט סטאַניסלאַוו באַרטשאַק און זיין ווייב.

נעכטען איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס, אויס-הערענדיג די עדות און פערטיידיגונג, האָט ראַט טער ריכט אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען עס זענען פערמשפּט געוואָרען:

יוזעף וואָווזשיניאַק — אויף 4 יאָהר.
מאַריישאַ מאַטשאַק — 2 יאָהר.
יוסף שימקיעוויטש — אויף 2 יאָהר.
באַרטשאַק און זיין ווייב — צו 8 חדשים און מאַריאַנאַ ראַקאָוויאַק אויף 3 חדשים תפיסה.

2 טויטע א חוץ צעשטאָכענע און געשפּאָלטענע קעפּ
דאָס איז דער ס"ה פון דעם פערגאַנגענעם „זונג זונטאָג"

(א) דעם פערגאַנגענעם זונטאָג האָט די פּאָגאָטאָוויע געהאַט „הויך-סעזאָן". אין פערשידענע טייל-ען שטאָט. האָבען די זונטאָג-געסט זיך „אַדורכ געשמועסט" מיט מעסער, העק, דרענגער און אַנדע-רע מכשירים און בלוט האָט זיך געגאָסען ווי וואַסער. ס׳זענען אויך געווען צוויי הרוגים.

דער ערשטער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָ-רען ביי אַ געשלעג אין לאַגעווניק, וואו ס׳איז דערהרגעט געוואָרען דער 27-יעהריגער וולאַדיסלאַוו פּאָדעמבסקי פון דוואָרסקאַ 4. דער דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט.

ווי ס׳האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז דער מערדער סטאַניסלאַוו בלאַשטשיק פון דוואָרסקאַ 16, ביידע: דער דערהרגעטער און דער מערדער זענען ביידע געווען שותּפים, זיי האָבען זיך פערנומען מיט קאַלען פערד, און דאָס פלייש פערקויפט צו ליבהאַבער׳ס פון פערד-פלייש און סתם צו אָרימע מענשען. זונטאָג האָבען זיי געהאַט די אָפּרעכנונג פון דער וואָך, היות ווי זיי האָבען נישט געקענט אַדורכקומען צווי-שען זיך האָט בלאַשטשיק א כאַפּ געטאָן א גרויס פלייש-מעסער און עס אַריינגעשטאָכען פּאָדעמבסקין אין האַרץ אַריין, פון וואָס ער איז אויפ׳ן אָרט גע-שטאָרבען.

דער מערדער איז אַרעסטירט.

א צווייטער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען אין רורא פּאַביאַניץ (גאַרפּירא 43).

ביי א „גלעזעל" האָט זיך משמח געווען מאַר-יאַן נאָוואַרטשיק מיט עטליכע חברים, צווישען זיי האָט זיך אויך געפונען עדוואַרד ראַביעג. דער לעצטער האָט עפּעס געהאַט א „זשאַל" צו נאָוואַ-טשיק׳ן, נו, האָט ער זיך ביין גלעזעל ל׳גלעזעל גע-נומען אָפּרעכענען זיך מיט נאָוואַטשיק׳ן. אַזוי לאַ׳נג ביז ס׳איז געקומען צו א געשלעג. דער סוף איז געווען, אַז ראַביעג האָט נאָוואַרטשיק׳ן דערלאַנגט מיט אַ האַק איבער׳ן קאָפּ און איהם אוועקגעלעגט א טויטען אויפ׳ן אָרט.

ראַביעג איז אַרעסטירט געוואָרען.

* * *

א בלוטיג געשלעג איז אויך פאָרגעקומען אין כאָיני (סט. גורקאַ 5), דאָרט האָט זיך „געבאַוויעט" א גרופּע געסט פון דער שטאָט, צווישען זיי האָט זיך געפינען דער 27-יאָהריגער סט. פּאַכטער, פון זשגאָווסקאַ 219. בעת׳ן טענצעל, האָט ער געוואָלט „אָפּקלאַפּען" א מעדעל פון א טענצער, האָט יענער איהם געגעבען א „גלעט" מיט א פרענט, און איהם געשפּאָלטען דעם קאָפּ אויף צוויי, אין אַ גוססן צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל.

* * *

אויף לאַגעווניצקאַ 78 איז בעת אַ געשלעג שווער פערוואונדעט געוואָרען דער 30 יעהריגער מאַריאַן קוביצקי, ביי איהם איז געשפּאָלטען דער קאָפּ. און וואונדען אין די פּלייצעס, האַלז און הענד. אין א שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאַל.

אין אַלע פאַלען האָט די פּאָליציי צוזאַמענגע-שטעלט פּראָטאָקאָלען, און די שולדיגע צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

קיין ארץ-ישראל
גרופּענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פּרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פּינקטליכע בעהאַנדלונג.

ים-אויספלוג לאָנדאָן-אַמסטערדאַם
דעם 7/7-16/7 פון 210 זל.

„פּיאָרדי—נאָרוועגיע"
דעם 19/7-30/7 פון 330 זל.

אויסלענדישע הנחה-און קורצייט-פּעסער.
פאַרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאַנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאַנד קיין פּוילען.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט
דאָס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.

פּאַבאַר 1915

הייגט דינסטאָג דעם 16 יוני ווערפען זיך שטע-רען צו חשר פּאַבאַר-קאָמיסיע נומער 1 די פּאַבאַר-רעוצעס וואָס זענען געבוירען אין יאָהר 1913 קאַט-עגאָריע „בע" וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 2, 5, 8, 9, און 11 קאָמיסאַריאַטען און זייערע פאַר-ציען טעמען הויבען זיך אָן מיט אַלע אותיות.

פאַר דער פּאַבאַר-קאָמיסיע נומער 2 — אַלע פּאַבאַר-רעוצעס פון 1915 און פון 1914 און 1913, קאַט. „בע" וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1, 4, 7, 10, 12, 13 און 14 קאָמיסאַריאַטען, וועלכע האָבען זיך צו דער צייט נישט געשטעלט צוליב קראַנקהייט אָדער אַנדערע וויכטיגע סיבות.

מאָרגען מיטוואָך דעם 17טען יוני — פאַר דער קאָמ. 1 די יאָהרגענג 1915 ווי אויך 1914 און 1913 קאַט. „בע" וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון די קאָמי-סאַריאַטען 2, 3, 5, 8, 9 און 11, וועלכע האָבען זיך צוליב א טעוויסער סיבה ביז הייגט נאָך נישט צוגע-שטעלט.

אַנשטעקענדע קראַנקהייטען אין לאָדז

פון 17טען ביזן 13טען יוני זענען אַנגעמאָלדען געוואָרען אין דער געזונדהייטס אָפּטיילונג ביי דער שטאָט פערוואַלטונג פאָלגענדע פאַלען פון אַנשטעקענדע קראַנקהייטען: בויך-טיפוס — 13 פאַלען, דיפ-טעריט — 15 פאַלען, שקאַרלאַטין — 13 פאַלען, מאַזלען — 28 פאַלען, רויז — 3 פאַלען, קאָקלוש — 15 פאַלען, סימפּעט-היץ — 1 פאַל.

אַפּטייקען.
הייגטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) הייגט בייגאַכט דיזשורירען: ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), מ. סטאַניעלעוויטש (פּאָמאָרסקאַ 91), א. פּאַרקאָווסקי (זאַוואַדזקאַ 45), ב. גלוכאָווסקי (נאַרו-טאָוויטשאַ 6), מ. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוו-לאָווסקי (פּעטריקאָווער 307).

KINO TEATR
MIRAŻ
[illegible] 16
הייגט אָנהויב 12 א זייגער ביטאָג

הייגט פּרעכטיג מייסטערווערק
פון ERNEST LUBICZ
„רעצטע וואָר"
אין דער הויפּט-ראָלע:
GARY GRANT
דאָס געהיימניס פון א בריטישער עקספּע-דיציע אין אַפריקע.
דער פילם איז גרעסער ווי „BENGALI"

טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי"
ציגעל = גאַס 27. טעל. 25-112.
דיר.: דוד צעלמייסטער.

לעצטע גאַסטשפּילען
פון איינציגען קליינקונסט-טעאַטער
„אַראַראַט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראָדערזאָן.

הייגט, דינסטאָג, 9 אַוונט דער צווייטער שלאַגער-פּראָגראַם:
„משה קאַפּויער"
רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.
אונזער אַנסאַמבל: חנה גראָסבערג, שיינע מרים, מאַלווינע ראַפּעל, יואל בערגמאַן, וול. גאַדיק, ש. דזשיגאַן, סאַם היאַר, מ. פּולאַווער, י. שומאַכער.
קאָמפּאָזיטאָר: וול. גאַדיק.
דירעגענט: ד. ביינעלמאַן.
בינע-ליטער: ב. שוואַרצשטיין.
אַדמיניסטראַטאָר: אַבראַהם האַלפּערן.
אכטונג! פרייטאַג — געזעגנונגס-פּרעמיערע!

מלכּה קאַלישער, די „זלאָטאַ ראַנטשקאַ"
נעכטען ווידער געשטאַנען פאַר'ן קרייז-געריכט

(—) נעכטען האָט די אַפּעלאַציע-אָפּטיילונג בּיים קרייז-געריכט געהאַט ווידער אַ סענסאַציע.
פאַר'ן געריכט האָט זיך ווידער געהאַט צו פער-ענטפערען דאָס גוט-בּעקאַנטע און פּאָפּולערע אין לאָדז „גאָלדען הענטעל", מלכּה קאַלישער.
מלכּה קאַלישער איז אַן אויסערגעוועהנליכער טיפּ פון אַ שאַפּענפּעלער-גנב, וועלכער רופט אַרויס די גרעסטע פעראינטערעסירונג צווישען די בּעסטע קרימינאַלאָגען, געריכטס-מענשען און דאָקטוירים.
מלכּה קאַלישער, וועלכע איז איצט ערשט 26 יאָהר אַלט, איז שוין עטליכע צענדליג מאָל געווען געמשפּט פאַר פערשידענע גנבות, זי האָט זיך אָבּער שטענדיג בּעוויזען אַרויסצודרעהען.
נאָך יעדען געריכטס-אורטייל פלעגט זי מאַכען וויסטע אַזאַנטורעס, בּעליידיגען די ריכטער א.אַ.וו.
איהר לעבּענס-טראַגעדיע האָט זיך אָנגעהויבּען, ווען זי, מלכּה קאַלישער, אַ 16-יעהריגע טאָכטער פון רעליגיעזע עלטערן, האָט זיך בּעקענט מיט אַ געפעהרליכען קריסט, אַ גנב-רעצידיוויסט. אין וועל-כען זי האָט זיך פערליבּט בּיז איבּער די אויערען. מיט אָט דעם דאָזיגען „געליבּטען" האָט זי גע-האַט אַ ממזר.
די פאַמיליע קאַלישער, נישט קאָנענדיג אַריי-בּערטראָגען די חרפּה, וועלכע זייער טאָכטער האָט אויף זיי אָרויפגעבּראַכט, האָבּען זיך פון איהר אָפּגעזאָגט און אַרויסגעטריבּען פון שטוב.
פון דער צייט אָן האָט דער „חברה-מאַן" גע-האָט אויף מלכּה קאַלישער אַ שטאַרקע השפּעה, ער פלעגט זי שטענדיג צורעדען און צווינגען צו גנבות. צום לעצט איז ער אָבּער אַריין אַריינגעפאַלען אין תּפיסה אויף אַ לענגערער צייט.
קאַלישער האָט אָנגעהויבּען גנב'ענען אויף איינענער האַנד, און זי האָט זיך בּעקאַנט געמאַכט מיט דעם פּסעוודאָנים „זלאָטאַ ראַנטשקאַ" (גאָלדען הענטעל).
לעצטענס האָט זי בּעקומען אַלס רעציד-וויסטקע 11 יאָהר תּפיסה.
איהרע פערטיידיגער האָבּען אָבּער נישט גע-רוהט, אויף זייער פאַרשלאַג האָט דאָס געריכט זי אַרויסגעשיקט אין משוגעים-הויז אין „קאָכאַ-נובקאַ", וואו זי איז געווען אונטער פּאָליציאַנטישער השגחה אויף אָבּסערוואַציע.
ס'האָט זיך אָבּער אַרויסגעוויזען, אַז זי איז אַ פּסיכאָפּאַטקע, און דאָס געריכט האָט איהר די שטראָף פערקלענערט אויף אַנדערטהאַלבּען יאָהר תּפיסה.
אָבּער דאָס איינגעבּוירענע „גאָלדען הענטעל" האָט בּעקומענדיג אין סעפּטעמבּער פ. י. אורלויבּ פון תּפיסה, ווידער זיך גענומען צו דער „אַרבּייט".
מען האָט זי אָבּער אין אַכט פאַלען געכאַפּט אין דער „הייסער" מינוט.
דאָס שטאָטיש געריכט האָט זי פערמשפּט צו 8 חדשים פאַר יעדען פערברעכען און צוליבּ דעם צוזאַמענלויף פון די פערבּרעכענס אויף אַנ-דערטהאַלבּען יאָהר תּפיסה און קאַראַנאַווא.
מלכּה קאַלישער האָט אָבּער אַפּעלירט פון דער „קאַראַנאַוואַ". די שטראָף איז זי גרייט אָפּצוזיצען אָבּער נאָכ'ן אָפּזיצען די שטראָף געהן ערשט אין אויסבּעסערונגס-אַנשטאַלט אין קאַראַנאַוואַ, נישט ווייסענדיג אויף ווי לאַנג, דאָס וויל זי נישט. זי איז נאָך יונג, וויל דערציהען איהר קינד.
דאָס געריכט האָט אָבּער, נאָך אַ בּעראַטונג נישט געקענט איינגעפינען דאָס מאָל קיין שום מילדערנדע מאָטיוען, און בּעשלאָסען דעם גאַנצען אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ צו בּעשטעטיג'.
דאָס „גאָלדען הענטעל" — מלכּה קאַלישער, איז אַרויס פון געריכטס-זאַל מיט אַ געוויין.

אייער צוקונפט און וואוילשטאַנד איז געזיכערט,

אויבּ איהר קויפט אַ לאָס נור אין דער איבּעראַל בּעוואוסטער און גליקליכער האַלעקטור פון

I. H. Littman

לאָדז, פּיעטריקאָווער 32, טעל. 144-72 און 244-69

דורך אונז קענט איהר געווינען

1.000.000 זל.
(אַ מיליאָן)

אכטונג ה"ה שפּילער! אָט גיבּען מיר אייך איבּער אַ ליסטע פון די געווינסען, וואָס רעדט פאַר זיך און דאָס וועט אייך איבּערצייגען, אַז קויפען זאָלט איהר אַ לאָס בּיי אונז:

אויסצוג פון די לעצטע געווינסען פון אונזערע גליקליכע לאָסען:

זל.	אויף נומער
300.000	42630
50.000	144482
15.000	182813
15.000	36938
10.000	25227
10.000	5685
10.000	25230
10 000	26004
10.000	60939
10,000	42615

זל.	אויף נומער
300.000	26014
50.000	101750
15.000	95652
15,000	138923
10.000	74729
10.000	74736
10.000	74742
10.000	113580
10.000	136222
10.000	12087

און אַ סך, אַ סך אַנדערע צו 2.000, 3.000, 5.000 א. ז. וו.

די ציהונג פון דער 1-טער קלאַס 36-טער מלוכה-לאָטעריע קומט שוין פאַר דעם 18-טען ד. ח. כל הקודם זכה!

אַ דריטער קרבּן
פון דער אויטאָ-קאַטאַסטראָפע אונטער שעראַדז

ווי מיר האָבּען שוין מיטגעטיילט איז אונטער שעראַדז אַן אויטאָ איבּערגעפאָהרען עטליכע קינדער פון וואָס צוויי קינדער זענען באַלד געשטאָרבּען. און עטליכע האָט מען אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. בּעת דער קאַטאַסטראָפע איז אויך דער שאָפער לייכט פער-וואונדעט געוואָרען.
נאָך אַן אויספאָרשונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען אַז דער שאָפער איז נישט שולדיג געווען, צוליבּ דעם וואָס ס'איז געווען אַ דעפעקט אין קיערוואָלניק. דערפאַר איז דער שאָפער מאַלינאָווסקי בּעפרייט גע-וואָרען פון אַרעסט.
נעכטען איז אין שפּיטאָל געשטאָרבּען אַ דריט קינד, וואָס איז פערוואונדעט געוואָרען בּיי דער קאַ-טאַסטראָפע.

טרויער-הזכּרה נאָך מין. בּר. פּיעראַצקי

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער 2-טער יאָהרצייט נאָך געוו. מיניסטער בּראָניסלאַוו פּיעראַצקי, וועל-כער איז געפאַלען פון אַ מערדערישער קויל, איז נייכטען אין קאָשטשאָל אויף אַגראַדאָווע, 10 אַ זייגער פריה, איינגעאָרדנעט געוואָרען אַ הזכּרה, פער-בּונדען מיט אַ טרויער-תּפילה.
אויף דער הזכּרה זענען אַנוועזענד געוועזען רעגירונגס- און מוניציפּאַלע פאָרשטעהער מיט'ן וואָיעוואָדע ה' הויקע-נאָוואַק בּראש.

זיצונגען פון די שטעטישע קאָמיסיעס

מיטוואָך דעם 17טען ד.ח. קומט פאָר אין לאָ-קאַל פון דער שול-אָפּטיילונג אַ זיצונג פון שטאָטי-שען שול-ראַט אין לאָדז.
אויפ'ן טאָג-אָרדנונג געפינען זיך פאָלגענדע פּרא-גען: בּעריכט פון אויספיהר-קאָמיטעט, פראַגע פון די שול-אַפּיטעקעס, קאַמף מיט אַנשטעקענדע קראַנקהיי-טען שול-ראַט אין לאָדז.
דעם 23טען יוני קומט פאָר אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר געזעלשאַפטליכער הילף. צווישען אַנ-דערען וועט אויף דער דאָזיגער זיצונג בּעטראַכט ווער-רען די פראַגע פון דערגענצען די ליסטע פון די סאָ-ציאַלע אַפּטייקעס.
דעם 16טען יוני קומט פאָר אַ זיצונג פון דער טעאַטער קאָמיסיע.

קליינער פעליעטאָן
מכּוח ר' לייזער בּליאַכאַוו[...]

— ווען דער קאָוואַלסקעלע — זאָגט [...] שמעלקע — זאָל האָבּען אין זיין שפּילקערקעפּעל [...] וואָס דער ר' לייזער בּליאַכאַוו פון פּשיטיק [...] שפּיץ-נאַגעל, וואָלט ער אפשר געווען אַ [...] מענש, און די וועלט וואָלט נישט אַזוי מיאוס [...] געזעהען, אַז ס'זאָל פאַר איהר אַ ברעכינג [...]
איז דען אַ וואונדער, וואָס אַז מען האָט [...] מליצי יושר אַזעלכע קאַרקאָנאַריסלעך, ווי דער [...] מעלדיגער לאַדזער שוטה, וועט מען אויך אין [...] בּרומו של עולם אויך „פּאַט'אַלאָגיש און [...] „פּאַט"יש...
ניי זוך מענטשליכקייט דאַחטען — זאָגט [...] שמעלקי — וואו בּאַיקאָט פון איינענע בּירגער [...] אַ גליטש זאַך...
מילא בּאַיקאָט, יאָס בּאַיקאָט
ווי זאָגט עס ר' לייזער: אַז דער אייבּער[...] וועט נעבּען זשיטשע, וועט ער שוין אויך נעבּען [...] דעניע און פּיטשיע — אָבּער ווי קומט צום בּאַ[...]
— בּיטשיע ?
דאָס, זעהט איהר, איז שוין אַ גרויסע פראַגע [...] איך פערשטיי נאָך בּאַיקאָטאַ ניע בּאַ[...]
— זאָגט שמיל-שמעלקי—ס'פּאָלעק זאָגט אַזוי, [...] נעהמען און אויסטייטשען, אַז בּאַיקאָט [...] בּפירוש שלאָגען יוחדען, אַז דאָס וואָרט מיט [...] און נישט אַנדערש, ווי טאַר ביטש זשידאַ, [...] פרואיך מען צו עטריטען פריוהער דעם פּאָשט[...] אוניווערזיטעט און בּעזיצען אונזער קאָוואַלסק[...] שפּראַך-תּלמוד און יורידישע וויסענשאַפט!
נישט בּחנם קאָן ר' לייזער נישט צוהערען [...] די חברה - ליטע בּעלעבּאַטישע; דאָרט און [...] זייערע שקרים און ליגענס פונקט זיי וואָלט[...] האַסט האַלץ אָדער קעפּ..
עס גייט שוין מאַקע אַ חלישות אָן פון דער [...] ציער געשיכטע — הלוואי האָלט עס שוין בּיים [...] בּרעכען דאָס בּיסעל פּאָסקוסטווע !
שמילשמעלק[י]

ליקווידירט דער שטרייק
בּיי די בּוי-אונטערנעמונגען פון קאַנאַליזאַציע-אַרבּייטען

(אַ) דער שטרייק בּיי די בּוי-פירמעס וואָס [...] נעמען זיך מיט קאַנאַליזאַציע-אַרבּייטען, איז [...] ווידירט געוואָרען. בּיז נעכטען האָבּען די אָ[...] אונטערגעשריבּען 14 פון די גרעסערע פ[...] מחמת דעם וועלען אויך די קלענערע מוזען [...] שרייבּען.

פאַר אַ שטרייק פון בּעלכ[...]
ווער ווזבּער-כאַליפּניק[...]

(אַ) בּיים אַרבּייטס אינספעקטאָר וועט [...] פאָרקומען אַ קאָנפערענץ פון בּעלכאַמאַכער [...] כאַלופניקעס מיט די פאַבּריקאַנטען.
אויבּ דער סכסוך וועט הייַנט נישט ערלעדי[גט ווע-]רען, וועלען די כאַלופניקעס אָפּשטעלען די אַ[רבּייט] אין בּעלכאַמאַכער נעפּונט; זיך אַנ'ערך 5 [...] כאַלופניקעס.

Dr. J. Ajzner
CHIRURG
האָט זיך איבּערגעצויגען אויף
ZAWADZKA 30
און נעהמט אָן פון 6 בּיז 7 30 נאָכמיטאָג

ר. איזראַעל

אויסגעלייטערטע נשמות
סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבּען

51

די האַרטע און שטרענגע ווירקליכקייט האָט איהרס געטון. זי האָט כּסדר דערמאָנט פישלען אין וואָס פאַרא לאַגע ער געפינט זיך און איהם בּעצוואונגען, אַז ער זאָל אויפהערען צו פאַנטאַזירען.
אַלץ פערשווינדט און אויך פישעלס חלומות, וועלכע ער האָט געהאַט אויף דער וואַך זענען אויך פערשוואונדען, בּאַלד האָט ער זיך דערמאַהנט אין זיין האַרטער ווירקליכקייט און זיך נישט געקענט קיין עצה געבּען. די נעכט, וועלכע האָבּען זיך פישלען אויסגעוויזען לאַנג ווי די יאָהרען האָט ער שלאָפלאָז פערבּרענגט, ער האָט זיך געוואָרפען אויפ'ן געלעגער און די נערוון האָבּען זיך בּיי איהם פונאַנדערגעשפּילט נאָר צום משוגע ווע-רען, ער האָט פאַר זיך נישט געזעהען קיין ליכ-טיגען שטראַהל, קיין פונק פון האָפנונג האָט זיך פאַר איהם נישט בּעוויזען. דאָס ערגסטע איז גע-ווען וואָס ער האָט נישט געהאַט מיט וועמען אַ וואָרט אַרויסצורעדען, זיינע מיט-חברים אין דער טורמע-קאַמער האָבּען נישט געקענט ווערען זיינע פריינד, אַזעלכע טיפען האָט ער דאָס ערשטע מאָל געזעהען אין זיין לעבּען, און הגם זיי האָבּען איהם נישט ספּעציעל שלעכטס-געטון, האָבּען זיי אָבּער פון איהם כּסדר געחוזקט, פישעל האָט דעריבּער בּעשלאָסען צו בּלייבּען דאָ שטום ווי אַ פיש, מען ער האָט מאָנכסמאָל געוואָלט אַרויסרעדען אַ וואָרט האָט ער זיך אָבּים געגעבּען אין דער צונג, כּדי דאָס נישט צו טון. ווען נישט די מיטבּירגער אין דער קאַמער וואָלטען דעם ערשטען טאָג זוען ער איז צו זיי אַריינגעקומען געהערט זיין לשון וואָלטען זיי געוועזען זיכער, אַז ער איז שטום.
אין אַ געוויסען טאָג האָט מען פישלען גע-רופען אין דער קאַנצעלאַריע, איהם איז איצט נישט געווען קיין אונטערשיד צוליבּ וואָס מען רופט איהם אַהין, די עטליכע מינוטען, וואָס ער האָט געדאַרפט פערבּרענגען אויסער דער קאַמער, זע-נען פאַר איהם געווען אַ גליק, דאָס אטעמען מיט עטוואָס אַנדערע לופט איז פאַר איהם געווען אַנ-אָפּפרישונג, איהם האָט זיך געדוכט, אַז באַלד ווערט ער פּטור ווערען פון זיינע שוועקליכע קאָפּ-שמער-צען וואָס האָבּען איהם די לעצטע צייט אַזוי שטאַרק דאָקוטשעט.
אין טורמע-קאַנצעלאַריע האָט זיך געפינען דער נאַטשעלניק און נאָך אַ יונגער מענש, לויט'ן אָנבּליק האָט פישעל בּעמערקט, אַז דאָס איז אָהן ספק אַ יוד, און דעריבּער האָט ער בּעקומען נאָך מעהר צוטרוי און האָפנונג צו דעם נאָך וואָס מ'האָט איהם דאַ אַריינגעפיהרט.
— איהר זענט פישעל רייכמאַן? האָט דער יונגער מענש זיך געווענדעט צו איהם אויף פּויליש.
— איך בּין עס, פישעל רייכמאַן האָט דער אַרעסטאַנט געענטפערט אַזוי ווי דאָס האָט פער-לאַנגט דער טורמע רעגולאַמין ,וועלכען מ'האָט איהם געגעבּען אויסצולערנען בּעת ער איז דעם ערשטען טאָג אַהער אַריינגעפאַלען.
— איך בּין אַדוואָקאַט ראַזוסקי, איך האָב געוואָלט ,אַז איהר זאָלט מיר אונטערשרייבּען אַ פולמאַכט צו פערטרעטען אייך בּיז צו דעם געריכט און עווענטועל אין געריכט איבּער אייך.
— וואָס קומט דען פאַר מיט מיר? אין וואָס ווער איך בּעשולדיגט? פאַרוואָס האַלט מען מיך דאָ?
— ליידער קען איך אייך דאָס נישט זאָגען אין איצטיגען מאָמענט, ווייל כּל-זמן עס דויערט די אויספאָרשונג האָבּ איך נישט קיין רעכט מיט אייך זיך צו פערשטענדיגען, איך וועל דאָס טון, אויבּ דאָס וועט נויטיג זיין, און עגטשפּרעכענדען מאָמענט, איהר דאַרפט בּלויז האָבּען אין אַ געוו-[...] דער מאָס געדולד און אויסדויער, כּדי איהר [...]ט אָבּער צוטרוי האָבּען צו מיר, ווייל איך אייך [...] זאָגען, אַז מיך האָט געשיקט אַהער דאָס [...]ליין סאָניע זאַמערפעלד, וועלכע איהר קענט.
דער נאָמען סאָניע זאַמערפעלד האָט אַזוי ווי [...]קטריזירט פישלען, ער איז געבּליבּען שטעהן [...] איינגעגראָבּען און זיינע גרויסע שוואַרצע אויי-[...] איינגעזונקען אין דעם פּנים פון דעם אַדוואָ-[...]ט, אין וועלכען ס'האָט זיך לויט פישעלס מיינונג, [...]געשפּיגעלט דער אָנבּליק פון סאָניען, דאָס שוויי-[...] האָט געדויערט עטליכע סעקונדען און דאַן [...]ט זיך אָנגערופען דער נאַטשעלניק.
— אַרעסטאַנט רייכמאַן, איהר ווילט געבּען [...] פולמאַכט דעם ה' אַדוואָקאַט ?
— געוויס ,געוויס יועל איך געבּען האָט פּי-[...]ל שנעל געענטפערט אַזוי ווי אימיצער וואָלט [...]הם אויפגעוועקט פון אַ טיירען שלאָף.
— אויבּ אַזוי שרייבּט אונטער-
פישעל האָט גענומען די פעדער אין [...] אַריין און אונטערגעשריבּען, דער אַדוואָקאַ[ט] בּאַלד אוועק און פישעל איז געפיהרט געוואָר[ען צו-]ריק אין דער קאַמער, זיין אָפּוועזענהייט אין [דער] קאַמער האָט געדויערט אינגאַנצען עטליכע [...] אָבּער פאַר פישלען האָבּען זיך דורך די עטלי[כע מי-]נוטען פונאַנדערגעוויקעלט אַ ים מיט פראַגע[ן...] נישט נאָר די גרויסע האָפנונג ,וועלכע ער [...] דערזעהען, אָבּער קודם כּל איז פאַר איהם [...] אַ יום-טוב דאָס וואָס ס'איז פערהאַן אימיצע[ר וועל-]כער טראַכט פאַר איהם, אָבּער אויך נישט [...] איז געווען דער עיקר. דער עיקר איז געווע[ן...] עס טראַכט וועגען איהם, צי האָט פישע[ל...] געקענט אפילו פאָרשטעלען אין זיין פאַנט[אַזיע...] אַז סאָניע, דוקא זי וועט זיך פעראינטערע[סירען] מיט זיין גורל? וואָס האָט זי דען געבּונדען [...] איהם, דורך דעם גאַנצען לעבּען האָבּען זי[...] נאָר נישט גערעדט צווישען זיך נאָר, זייט [...] צייט ווען זיי זענען געקומען צו שכל, אַפילו [...] געקוקט איינער אויף דעם אַנדערען. פישעל [האָט] געטראַכט:
— סאָניע האָט דאָך נישט בּעקענט ווי[...] וואָס איך דענק וועגען איהר, וואָס פאַרא גע[...] עס נעהמען מיך אַרום צו איהר. ווי אַזוי [...] אויף אַזוי פיל ,און זאָל שיקען פאַר מיר [אַן אַדוואָ-]קאַטען?
— און אפשר? אפשר ווייס איך נישט [...] פאַרא געפיהלען זי האָט צו מיר? דעם גו[...] האָט ער צו זיך נישט געוואָלט דערלאָזען, [...] גליק וואָלט דאָס געווען פאַר איהם, ער [...] שוין געדולדיג און אָהן צו בּעקלאָגען זיך אי[...] געטראָגען דאָס שווערע טורמע לעבּען, אַבּי [...] זאָל גאָר זיין אמת.

(המשך קומט)

פאַרזיכטיג מיט שפּירט-מאַשינקעס!

...י בעקומען שווערע בראַנד-וואונדן

(א) אויף ראקאווא 4 האָט אויפגעריסען א ...שפּירט-מאַשינקע, פון וואָס די בעל-הבית׳טע זאפא ...ראַשיק, האָט בעקומען שווערע בראַנד-וואונדען ...איף גאַנצען קערפּער.

דער דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָווע האָט איהר ...פאַרבאַנדאזשירט די וואונדען, און אָפּגעפיהרט ...אין שפּיטאָל.

געהיימניספולער טויט

(א) אויף שאַרא 7 האָט דער 29יעהריגער שוס... ...וולאַדיסלאַוו פּאָפּ בעקומען א האַרץ-שלאַג. פלור... ...ווען ער איז געזעסען ביים מיטאָג איז ער אוועק... ...געפאַלען אין חלשות און אויפן אָרט געשטאָרבען.

די פּאָגאָטאָוויע פיהרט אַן אויספאָרשונג. מחמת ...איז געווען א געזונטער מענש, און איז קיינמאָל ...ניט קראַנק געווען.

...ווז צוליב׳ן ביטערן טראָפּען...

...זעלבסטמאָרד פון א באַהן-אַרבייטער

(א) נעכטען האָט זיך און זיין אייגענער וואוי... ...אויף וויסאָקא 26 אויפגעהאָנגען דער 42-יעה... ...דער באַהן-בעאַמטער סטעפאַן מענקאַרסקי.

מענקאַרסקי איז געווען בעשעפטיגט אין דער מער... ...שער אַפּטיילונג פון די באַהן וואַרשטאַטען און ...האָט לעצטענס אָנגעהויבען צו שיכורן. צוליב דער ...שטער שיכרות-טענדענץ האָט ער פאַרטאַבלע... ...זיינע פליכטען און עס האָט איהם געדראָהט צו ...פאַרלירען דעם פּאָסטען.

...ניט קענענדיג זיך אָפּזאָגן פון שכרות ...האָט ער גענומען זיך אויפגעהאָנגען.

ווער ווייסט?

א יונגערמאַן, 19 יאהר אַלט נישט ביים קלאָרען ...פאַרשטאַנד, טראָגט א שוואַרצען פּאַלטען מיט א ...סאַמעט-קאָלנער איז פאַרשוואונדען געוואָרען. ווער ...עס ווייסט וועגן איהם ווערט געבעטען צו וויסן צו טון ...פילסודסקיעגאָ 62 אין דער שולע ביים וואַזשני.

דער ראַבינאַט זוכט:

וועלוויל דעמאַשעוויצקי, א ברודער פון פער... ...פאַרשטאָרבענעם בצלאל דאַמעשעוויצקי און די טאָכטער ...ווערען געזוכט. צו ווענדען זיך צו הרב האַרצ... ...מאַרק, דשעראָמסקיעגאָ 3.

ראַדיאָ - פּראָגראַם

דינסטאָג, דעם 16-טען יוני

6 פריהמאָרגען-תפילה, 6.13 גראַמאָפאָן-פּליטען, 6.33 אינפאָרמאַציעס, 6.38 גראַמאָפאָן-פּליטען, 7.20 ...פריהמאָרגען - ציימונג, 11 גראַמאָפאָן-פּליטען, 11.57 צייט ...סיגנאַל, 12.03 לעמבערגער לידלעך, 12.05 אוידיציע פאַר ...דער, 12.30 אָפּערען-מוזיק, 12.50 אַבּיסעל וועגען ...וויווירטשאַפט, 12.55 פּליטען, 1.05 מיטאָג-ציימונג, 1.2... לאָדזער בערזע-ידיעות, 1.30 ווירטשאַפטליכע ידיעות 3.4... פ. ק. אָ.-קעסטעל, 4 סאַלאָן-אָרקעסטער, 445 פּוילישע ...מוזיק, פאַרלעזונג, 5 אָרקעסטראַלער קאָנצערט, 5.50 ...שמועסען, 6 אַ שמועס מיט קינדער, 6.10 וועגן אַלעם ...אַ גיסלעך, 6.15 לוסטיגע לידלעך, 6.35 רעקלאַמע-קאָנ... ...צערט, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 אַמאָליגע לידלעך, 7.30 ...אָרטעפּיאַן - רעציטאַל, 8 מאַטראָזען - אָרקעסטער, 8.30 ...טעאַטער סקיץ, 8.45 אָווענד-ציימונג, 8.55 אַקטועלער שמועסען, 9 אָווענד-קאָנצערט, 10 לאָקאַלע ספּאָרט-ידיעות, 10.05 אַלגעמיינע ספּאָרט-ידיעות, 11 לעצטע אָווענד-ידיעות.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָווענד.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Trepman

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.

זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12-234

נעמט אָן פון 8–11 נאָכמ. און פון 6–9 אָווענד.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26.

היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם

I.

דאָס געהיימניס פון פּעראַק

II.

„אויף סיביר“

אין די הויפּט-ראָלען:

Jadwiga Smosarska
i Adam Brodzisz

אָנהייב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

25 שפּיל-פּלעצער פאַר קינדער

זענען געעפענט געוואָרען דורך דער שטאָט-פאַרוואַלטונג

לויט דער איניציאַטיווע פון דער שטאָט פאַרוואַלטונג זענען נעכטען געעפענט געוואָרען 25 שפּיל-פּלעצער פאַר קינדער אין פאָלגענדע פּונקטען פון דער שטאָט: פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק, באַהן-פּאַרק, פּאַרק פון 3 מאַי, פּאַרק א.נ. פון פּילסודסקי, פּאַרק „זשרודליסקאָ“, פּאַרק פון „זופּו“, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 32, סענאַטאָרסקאַ 17, סאַסנאָווע 2, זאַקאָנטנאַ 29, אַבראַמאָווסקיעגאָ 6, פּאָמאָרסקאַ 71 לאַגיעווניצקאַ 32, צעגלאַנאַ 14, אָזשעשקאָוויטשאַ 22, אַל. 1 מאַי 26, הערשאָווסקאַ 88, וויסאָקאַ 37, ראַקיעטשנער 28, פּאַרמיעיסקאַ 16, זשערוואָנאַ 8, פּושעווינער 104, פּאָלעשע, שענקעוויטשאַ 46.

אויף די פּלעצער געפינען זיך ספּעציעלע ערציהער און אינסטרוקטאָרען.

די שפּיל-פּלעצער פאַר קינדער זענען אָפען פון 4 ביז 7 אָווענד און מאָנטאָג פון 9 ביז 12.

שוין איבערמאָרגען

ציהונג פון דער 1-טער קלאַס. זעהר ווייניג לאָסען זענען פאַרבליבען. מיר ראַטען נאָך היינט צו קויפען א לאָס אין דער קאָלעקטור פון י. וואָלאַנאָוו. פּיעטריקאָווער 11 און פּיעטריקאָווער 72

סעזאָן-אַרבייטער אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק

פאַר שלאָגען דעם לייטער אינזש. פשעדפּעלסקי

דעם 10טען אָקטאָבער פ.י. האָט ביי די קאַנאַליזאַציע אַרבייטען אויף פּאָלעשע, וואָס איז געפיהרט געוואָרען פון מאַגיסטראַט, אויסגעבראָכען א קאָנפליקט צווישען אַרבייטער מיט דעם לייטער פון די אַרבייטען דעם אינזש. זיגמונד פשעדפּעלסקי. בעת וועלכען דער אינזשיניער איז שטאַרק צושלאָגען געוואָרען. זיבען אַרבייטער זענען צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט און נעכטען זענען זיי געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס באַנק אין היגען קרייז געריכט.

דאָס געריכט האָט אַרויסגעטראָגען אַן׳אורטייל לויט וועלכען די זעקס אַנגעקלאַגטע באָלעסלאַוו מאַרטשינזאַק, יאַן וואָלטשאַק, וואַצלאַוו פּאַוולאָווסקי, יאַן שווידלער, לעאָפּאָלד מאַרטשיניאַק, גושטאַוו דודיטש זענען פאַרמשפּט געוואָרען צו 6 חדשים תפיסה.

אויספלוג פון 24 לאָדזער קינדער

האָט זיך פאַרסמט מיט וואורשט

12 קינדער זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל

קיין וואַרשאָ איז שבת געקומען אַן׳אויספלוג פון דער לאָדזער „שקאָלאַ פּאַ׳אַצי“. דער אויספלוג האָט איבערגענעכטיגט אין דער שטאָטישער „סכראָניסקאָ“ אויף לעשנאָ 109 און האָט געדאַרפט אויף צומאָרגענס בעזוכען די שיטעט.

זונטאָג אין אָוונט פאַרן אָפּפאָהרען קיין לאָדז, האָבען די 24 קינדער, אין עלטער פון 11 ביז 14 יאָהר, געגעסען אָוונט-ברויט, ברויט מיט וואורשט, וועלכער איז געקויפט געוואָרען אין געוועלב פון אַניעלאַ וולאָדאַרסקאַ, לעשנאָ 112.

באַלד נאָך עסען דאָס אָוונטברויט זענען 12 קינדער און 2 לעהרער קראַנק געוואָרען מיט סמנים פון פאַרגיפטונג. ס׳זענען אַרויסגערופען געוואָרען עטליכע קאַרעטקעס פון דער פּאָגאָטאָוויע, וועלכע האָט נאָכ׳ן ערטיילען די ערשטע הילף 6 קינדער מיט דעם לעהרער פּיעטשאַק אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף וואָלסקאַ גאַס, און 6 אַנדערע קינדער אין שפּיטאָל פון „שוו. דוך“.

די פּאָליציי פיהרט אַן׳אויספאָרשונג.

געז. „קולטור-ליגע“ זאַכאָדניאַ 68.

טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי“ צעגעלניאַנאַ 27.

מאָרגען, מיטוואָך, דעם 17-טען יוני 9 אווענד

אין איינציגע הנחה-פאָרשטעלונג פון

„אַראַראַט“

אין זיין נייעסטען פּראָגראַם א. נ.

„משה קאַפּויער“

בילעטען פון 54 גר. ביז 1.70 זל. צו בעקומען אין „קולטור-ליגע“ זאַכאָדניאַ 68.

פּראָפּאַגאַנדע-וואָר פאַר׳ן יודישען וועלט-קאָנגרעס אין לאָדז

דער לאָדזער קאָמיטעט פאַר׳ן יודישען וועלט-קאָנגרעס האָט פּראָקלאַמירט אין לאָדז א וואָך פון פּראָפּאַגאַנדע פאַר׳ן געדאַנק פון י. וו. ק.

פון זונטאָג, דעם 14-טען ביז שבת דעם 20-טען ד. ח. קומען פאָר אין אַלע לאָדזער פּאָליט׳שע, ווירטשאַפטליכע און געזעלשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען אָנגעשלאָסען אין קאָמיטעט, פאַרזאַמלונגען און מיטינגען, אויף וועלכע עס ווערען אַרומגערעדט די אויפגאַבען און די בעדייטונג פון ערשטען י. וו. ק.

אין אַלגעמיין וועלען אין לאָדז פאָרקומען אַרום 15 אַזעלכע פאַרזאַמלונגען.

אָרגאַניזיר - קאָמיטעט פאַרן יודישען וועלט - קאָנגרעס אין טושין

טושין (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט זיך קאָנסטיטואירט דאָס פּרעזידיום פון אָרגאַניזיר-קאָמיטעט פאַר׳ן יודישען וועלט-קאָנגרעס אין אונזער שטאָט. איינשטימיג איז געוועהלט געוואָרען אַלס פּרעזעס ה׳ פישעל טאַפּלאָוויטש (ציונ. אָרג.) וויצע פּרעזעס: ה׳ שמואל שטערן (סוחרים פאַראיין) וויצע פּרעזעס: ה׳ משה פעלד (פּרנס הקהלה) סעקרעטאַר: ה׳ יעקב אליהו גרושקעוויטש (האַנדווערקער פאַרבאַנד), קאַסירער: ה׳ משה אהרן אמזעל (ציונ. האַנדווערקער) דער קאָמיטעט איז ג. יי. צוגעטרעטען אַדורכצופיהרען אַן׳אָרגאַניזיר-אַקציע אין בריייטען פאַרנעהם.

אין אַלעקסאַנדער

אַלעקסאַנדער (פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). האָנערשטאָג, איז אין זאַל בית-אוצר-החיים געקומען אַ קאָנפערענץ וועגען דער צוגרייטונג צום יודישען וועלט-קאָנגרעס. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט די פאָרשטעהער פון „פּועלי-ציון“ (צ.ס.) מזרחי, ציוניסטען התאחדות, האַנדווערקער און סוחרים-פאַראיין. אויף דער קאָנפערענץ איז געשאַפען געוואָרען אַ קאָמיטעט אין פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: פאַרזיצער — בן-ציון גאָלדוואַסער, וויצע — ניסקע (פּ.צ.) סעקרעטאַר — שמעון מאַרקאָוויטש (פּ׳עלי ציון) וויצע — גאַלטינסקי, קאַפּלאָוויטש א. אַנד.

דער זעלבער צוזאַמענשטעל איז אין שקל-קאָמיטעט, וועלכער האָט בעשלאָסען צו פאַרשפּרייטען 500 שקלים אין אַלעקסאַנדער.

ל. הערשקאָוויטש

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 120-93

ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
עקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָווענד.
זונטאָג אין חגאות ביז 9—1

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפאָן 141-32
עמפּפאַנגס-שעה׳ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָווענד

שטיצט היינט דעם אָפּצייכנונגס-טאָג לטובת „טאָז“

שטיל און בעשיידען פיהרט „טאָז“ זיינע וויכטיגע אַרבייט אויף דעם געביט פון זומער-קאָלאָניעס פאַר יודישע קינדער. יעדעס יאָהר גענ׳יסט פון אַ חודש אַפּרוה אין דאָרף העכער טויזענט קינדער.

ווער ס׳האָט געהאַט די מעגליכקייט אָנצוקוקען די פּרעכטיגע טאָז׳ער קאָלאָניע, ווייסט וואָס פאַר אַ גרויסע אַרבייט ס׳ווערט דאָרט געפיהרט, דער וועט געוויס נישט אָפּזאָגען זיך פון אַ בעדייטענדע שטיצע פאַר דער אינסטיטוציע.

היינט מיט דער הילף פון די שולען ווערט אויף די גאַסען אונזערע אַרויסגעשטעלט קעסטלעך, אויף וועלכע געפינען זיך לאָזונגען: שטיצט „טאָז“! דאָס געזונד פון וואַקסענדען דור — די צוקונפט פון פאָלק!

די לאָזונגען וועלען געוויס נישט בלייבען אָהן עכאָ - לאָדזש וועט שענקען אויפמערקזאַמקייט דער אינסטיטוציע, אויף וועלכע זי פאַרדינט, און קיינער וועט זיך נישט אָפּזאָגען פון זיין שפּענדע יעדער לויט זיינע מעגליכקייטען.

בריף אין רעדאַקציע

חשוב׳ער ה׳ רעדאַקטאָר!

מיר בעטען געבען אין אייער ח׳ ציימונג פּלאַץ פאַר פאָלגענדע שורות:

פאַרגאַנגענעם פרייטאָג דעם 12 יוני איז אויסגעבראָכען אַ אָקופּאַציע-שטרייק אין דער האַנד-וועבעריי ביי דער פירמע „וויעזשבאָוויאַק“ וויעזשבאָווע 18 (איינהאָבער: באַרנשטיין און זשעכאָווע). עס זענען דאָרט בעשעפטיגט זייט 6 יאָהר 26 יודישע אַרבייטער צוזאַמען מיט די פאַמיליעס איבער 100 נפשות.

די סיבות פון שטרייק זענען די שלעכטע בעהאַנדלונג פון די איינהאָבער לגבי די יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען דאָרט נישט קיין מעגליכקייט צו פערדינען אפילו אויף אַ טרוקען שטיקעל ברויט. די פירמע ווייזט אויס וויל דורכפיהרען דערצו, ענדגילטיג צו ליקווידירען די יודישע אָפּטיילונג. די אַרבייטער זענען ענטשלאָסען צו פיהרען זייער גערעכטען קאַמף מיט אויסדויער.

דער שטרייק קאָמיטעט.

עס קומען אונטערשריפטען פון די 26 שטרייקענדע אַרבייטער.

מאָרגען—קאָנצערט פון יודישע מוזיק אין העלענאָוו

מיט׳ן אָנטייל פון משה קוסעוויצקי

מאָרגען אָווענד קומט פאָר אין העלענאָוו דער לאַטנער־ווואַרשעווער קאָנצערט פון יודישע מוזיק מיטן אָנטייל פון אויבער־קאַנטאָר פון וואַרשאַווער סינאַגאָגע, ה׳ משה קוסעוויצקי. אין קאָנצערט נעמט אויך אָנטייל אויסער דער געמישטער כאָר פון „הזמיר“ און סאָליסטען, דער פּאָפּולערער מענער־קינסטלער־כאָר, וואָס וועט אויספיהרען אַ רייה נייע קאָמפּאָזיציעס.

אויסער דעם פּראָגראַם פון די ביידע כאָרען, וועט ה׳ קוסעוויצקי אויפטרעטען אין אַ זעהר רייכען פּראָגראַם פון פאָלקס-לידער און קלאַסישע מוזיק.

טעאַטער, מוזיק און פאַרוויילונג

(קאָמוניקאַטען)

געזעגענונגס - ספּעקטאַקלען פון „אַראַראַט“

דער „אַראַראַט“, וואָס געניסט איצט פון דעמזעלבען ערפאָלג, ווי שטענדיג ביי זיינע ספּעקטאַקלען אין זיין היימשטאָט לאָדז — גיט שוין איצט זיינע אונאָפּרופליכע לעצטע געזעגענונגס - פאָרשטעלונגען

בלויז 3 טעג נאָך וועט געשפּילט ווערען דאָס איצטיגע פּראָגראַם א. נ. „משה קאַפּויער“, וואָס ווערט אַלע טאָג אויפגענומען מיט רוישענדע אַפּלאָדיסמענטען, און פרייטאָג-צונאַכטס ווערט געגעבען די פּרעמיערע פונם גרויסען געזעגענונגס-פּראָגראַם, וואָס וועט געשפּילט ווערען בלויז עטליכע טעג, ערב די זומער-פּעריאָדן.

דעם „אַראַראַט“ שטייט איצט פאַר אַ גרויסער טורנע, און ס׳איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז דאָס דאָזיגע טעאַטער, וואָס איז בעזונדערס בעליבט אין אונזער שטאָט — וועט זיך איצט מיט לאָדז געזעגענען אויף אַ גאַנצער לאַנגער צייט, און דעם קומענדיגען יובל - סעזאָן (10 יאָהר „אַראַראַט“) וועט ער זיינע געצעלטען אויפשלאָגען מחוץ לארץ, פון וואַנען ער האָט בעקומען אַ רייה לאָקענדע איינלאַדונגען.

ווי געזאָגט, גייט דער איצטיגער פּראָגראַם בלויז 3 טעג נאָך, און פרייטאָג קומט — די גרויסע געזעגענונגס-פּרעמיערע.

שטאָטיש זומער-טעאַטער אין סטאַשיץ-פּאַרק

היינט 9 אָווענד און טעגליך ווערט געשפּילט די קאָמעדיע „סלאָן וווסקלאַדזיע פּאָרצעלאַני“.

זומער-טעאַטער (פּעטריק. 94)

היינט 8.45 אָווענד ווערט געשפּילט „צאַלוס אי ניץ וויענצעי“.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון ציינער און יאַסלעס.

Piotrkowska 164 tel 114-20

דאָס נייע בוך

זי שפּילט ווייטער

פּיעסע אין 3 אַקטען, 4 בילדער
— פון —
ח. י. בזשוסטאָווסקי

צו בעקומען אין דער אַדמיניסטר. פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.
פּיעטריקאָווער 21.

יודישען ישוב.

ווייטער ווערט געפאָדערט צו שאַפען בעווו... טע יודישע פאָרמאַציעס און פערשטענדיגונג ... דער ארץ-ישראל רעגירונג.

ס'ווערט געפאָדערט די רעמיסיע פון הויך-קאָ... סאַר וואָקאָפּ.

דעם יודישען ישוב זענען געשיקט געוואָרען א... דרוקען פון ערמוטיגונג און בעוואונדערונג פאַר ה... העלדישער האַלטונג.

די עקזעקוטיווע איז פערופען צו א טרעס... זעלבסטשטענדיגקייט און אויסדויער אין קאַמף פ... דער יודישער נאַציאָנאַלער היים.

דאַן זענען אָנגענומען געוואָרען א רייה רעזאָל... ציעס וועגען דער לאַנדעס - פּאָליטיק אין פוילען... איז אויסגעדריקט געוואָרען צוטרוי דעם יודיש... „סאָלאָ" און פּראָטעסטירט געוואָרען געגען די ... מערמינאַציע - פּאָליטיק פון דער יודישער בעפעלקע... רונג.

אין דעם נייעם צ. ק. זענען געוועהלט געוואָר... לעווויטע, דעפ. ד"ר נאַטליב, דעפ. זאָמערש... ראָזמאַרין, זיידעמאַן, אַפּענשלאַק, אלאמוצקי, ... נענבוים, מיליקאָווסקי, זוסמאַן, באָוער א. א.

אויספיהר-תקנות צו דער שחיטה-גזירה

זאָלען דערשיינען אין דעם לויפענדען חודש

וואַרשאַ, 15 (טעלעפאָניש) היינט איז פאָרגעקומען א פּרעסע קאָנפערענץ פון האַנדעלסמיניסטעריום, וועלכע איז ספּעציעל דעם פראַגען פון דער פליישער-בראַנזשע. עס איז רעפערירט געוואָרען וועגען דעם שרעקליכען מצב אין דער יודישער פליישער-בראַנזשע, און ס'איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז די אויספיהר-תקנות צו דער שחיטה-גזירה וועלען, אַ סברא, נאָך ערגער זיין, ווי אינ'ם פּראָיעקט גופא. דער בעקאַנטער אינטעוויו פון דער נאָך בעקאַנטער מאַדאַם פּריסטאָר אין אי.ק.צ. איז בלויז געווען אַ מין שיטען זאַמד אין די אויגען בכדי אָפּצוּוואונדען דעם פערטיידיגונגס-קאַמף פון די יודען.

עס איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פונ'ם קאָמיטעט צו פערטיידיגען די יודישע שחיטה צוזאַמען מיט די פּאַרלאַמענטאַריער וועגען דער פּאַטאלער לאַגע אין דער יודישער פלייש-בראַנזשע. דער פּרוב אָפּצולייגען די גזירה האָט זיך נישט איינגעגעבען און שוין היינטיגען חודש דערשיינען שוין די אויספיהר-תקנות. עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שיקען אַ דעלעגאַציע פון רבנים און פּאַרלאַמענטאַריער צום מיני. פּאָניאַטאָווסקי וועגען הנחות.

וויכטיגע רעזאָלוציעס און בעשלוסען

פונ'ם אַלגעמיינעם ציוניסטען-צוזאַמענפאָהר אין וואַרשאַ

בעשטאַנד פון דעם נייעם צ. ק.

וואַרשאַ, 15 (טעלעפאָניש דורך יט"א) נעכטען האָט זיך פערענדיגט דער צוזאַמענפאָהר פון די אַלגעמיינע ציוניסטען וועגען דער לאַגע אין ארץ ישראל זענען אָנגענומען געוואָרען א סאַך רעזאָלוציעס. אין די רעזאָלוציעס ווערט פּראָטעסטירט געגען דער מאַנדאַטען-מאַכט פאַר איהר שטעלונג צו די געשעהעניש[ען] אין ארץ ישראל און פאַר דעם נישט-געוועהנליכען שוץ פון לעבען און פערמעגען פון דעם

...אין דעם גרויסען פילם-מייסטערווערק

קעניגליכער ליבלינג

באַלקאָן 54 גר. | 2-טער פּלאַץ 85 גר. | 1-טער פּלאַץ 1.09 זל.

היינט און פאָלגענדע טעג! די גענייאַלע קינסטלעריו

Dolores del Rio

אויסערן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטען. רעוואָלאַציאָנס-בילדיגע פּרייזען!

קלאַנג-קינא

CAPITOL

זאַוואַדזקאַ 16

Dr. M. ELJASBERG
Chirurg
PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87
צוריקגעקעהרט

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאָסטען

א גוטע רעפּעזירקע ספּעציאַ... הענטשקעס קאָן בעקומען אַרבייט פון ... זיך צו מעלדען לוטאָמירסקאַ 17, ... אין מויער, פּאַרטער, רעכטס.

ס'ווערט געזוכט אַ קוואַליפיצירטע וועש-נייהערין פון זאָפאָרט צו ... וועש. פּאָלודניאָווע 25, פּראָנט, 3 ... וואוינונג 17.

א האַנד-יונגעל צו מענער-... קאָן זיך מעלדען זאַוואַדזקאַ 28, ...

Poszukuje się dozorcy, w średnim ... do pilnowania i sprzątania w ... lokali biura, któryby umiał czytać ... po polsku. Zgłoszenia sub. W.B.

ראַקאַלען

... pokoje z kuchnią wszelkiemi ... dami za 350 zł. kwartalnie ... wynajęcia. Południowa 7. ... rca wskaże. Tel. 174-93.

פערשידענעס

קומט און איבערצייגט אייך! ה... מיטאָגען פריש און געשמאַק פון 5 ... מיט געפליגעל פון 80 גראָשען און ... פילסודסקיעגאַ 74, וו. 18.

ס'איז פערלוירען געוואָרען א ... סעל אויף 40 זל. אויסשטעלער ה. ריג... צאַהלבאַר ד. 36–30/8. דער ... ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. ... ברענגען צו שימאַנאָוויטש, לימאַנ... סקיעגאָ 6.

צוליב אַבריינזע איז איבערצו... א מלעטשאַרניע און א רעסטאָראַציע ... בעסטען פונקט. צו ערפאַהרען פּיל... סקיעגאָ 8, אין הויף, ביי קתיאל ליב...

Nauczyciel wyjeżdżając do pensjo... w Włodzimierzowie zabierze pod ... troskliwą opieką kilkoro dzieci ... ku szkolnym. Pomoc w nauce. ... przystępne. Informacje udziela ... ran, Południowa 20/36.

Obiady „Rogożyka"
בעקאַנטמאַכונג.
אין גרויסען לופטיגען זאַל פון ה'
פרידוואַלד, פּאָלודניאָווע 10
ווערט אויסגעגעבען
מיטאָגען
אונטער דער לייטונג פון ה' ראַגאָזשיק
צו קאָנקורענץ-פּרייזען.
שנעלע און סאָלידע בעדינונג!
ס'ווערען אָנגענומען חתונות, באַנקעטען
אויף פּאָרציעס צו ביליגע פּרייזען.
מיט אַכטונג ד. פרידוואַלד

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאָווא גורא
(Willa Cyka) טעל. 26
נעמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאַ 55. טעל. 168-58
און פון 1—2 און פון 5—6 נאָכמ.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט.
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען – א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. O. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych,
seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światło-leczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1-ej do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz
w niedzielę i święta od 10—1.

Dr. med.
M. GLAZER
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אָן פון 12–2 מיטאָג און פון 7 ביז 8.30 אָוונד.
זונטאָג און חגאות פון 10–12 בייטאָג.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
טעמפּעהלט
אויסגעצייכענטע לאָדעם
צוזאַמען מיט סאָדאָ-וואַסער און וואַפלעס
א פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אוועבדרויטען
פון 4 גענג צו 1 זל.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגעריש-קראַנקע, מענערשוועכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
א בעראַטונג 3 זל.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש-קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אָוו.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעצ. פאַר הערץ-קראַנקהייטען)
CEGIELNIANA 17, tel. 174-15
נעמט אָן פון 6 ביז 7.30 אָוונד.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

דערמיט האָב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג' קונדשאַפט, אַז די שוין גוט-בעקאַנטע
„MLECZARNIA WOLFA"
איז געוואָרען איבערטראָגען אויף
זאַוואַדזקאַ 4 טעל. 209-49
און איך גיב ווייטער אַרויס פריהשטיקען, יאַרסקע מיטאָגן אויך קאָלאַציעס
און איך פערהאָף, אַז מיינע קונדען וועלען מיך ווייטער בעזוכען.
מיט אַכטונג
ראובן וואָלף.

PIERWSZE PRYWATNE
POGOTOWIE LEKARSKIE
TELEFON
12-333
LEGJONÓW 6 (Zielona)
Szybka pomoc lekarska we wszystkich specjalnościach!
PRZEWÓZ CHORYCH W OBRĘBIE CAŁEJ POLSKI

הילף און רפואה פאַר ברוך-קראַנקע

(רופטורען) אויף פּיווינקעל, נאַפעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שפּיץ פלייצעס און שמערצהאַפטע פּלאַטפיס. דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר'ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי-הייל-באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפערליכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל-אָפּאַראַטען און גאַרסעטען געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פּלאַט-פיס. פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט-פיס (סאָלאָן-אַרבייט).

ביים אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד"ר גלענאַרד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאַנץ פוילען פון אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען אַנערקענט

ספּעציאַליסט
Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און 3 ביז 7 אָוונד
אין לאָדז, פּילסודסקיעגאַ № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט וויכטיג.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג-ספּעציאַליסט
צוריקגעקעהרט
D-ra STERLINGA 22,
telefon 174-42.

DR. MED.
J. Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
Narutowicza 9. tel. 122-95.
נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון 5-7 אָוו.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.